

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.15.1.2025

dr hab. Beata Grzywacz
Dyrektor Instytutu Systematyki
i Ewolucji Zwierząt PAN

Instytut Systematyki
i Ewolucji Zwierząt
Polskiej Akademii Nauk
ul. Sławkowska 17
31-016 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/022 Gospodarka majątkowa i finansowa Polskiej Akademii Nauk

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk (dalej: <i>Instytut</i> lub <i>ISEZ</i>), ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr hab. Beata Grzywacz, Dyrektor Instytutu (dalej: <i>Dyrektor</i>), od 1 stycznia 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił dr hab. Sebastian Tarcz (dalej: <i>były Dyrektor</i>), Dyrektor Instytutu, od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2023 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarka majątkowa instytutu naukowego PAN. 2. Gospodarka finansowa instytutu naukowego PAN.
Okres objęty kontrolą	2020 – 2025 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Marcin Hałat, starszy inspektor kontroli państwowej , upoważnienie do kontroli nr LKR/104/2025 z 4 sierpnia 2025 r. i nr LKR/147/2025 z 13 listopada 2025 r. 2. Leszek Batko, młodszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/105/2025 z 4 sierpnia 2025 r. i nr LKR/148/2025 z 13 listopada 2025 r. 3. Anna Stochel-Łukasińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/107/2025 z 18 sierpnia 2025 r. i nr LKR/149/2025 z 13 listopada 2025 r.

(akta kontroli str. 1-8, 2907-2912, 2991-2992)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gospodarka finansowa Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk prowadzona była co do zasady prawidłowo. Zidentyfikowane w toku kontroli wydatki dokonane z naruszeniem prawa lub nierzetelnie, w łącznej wysokości 60,5 tys. zł³, stanowiły 1,3% wydatków objętych szczegółowym badaniem oraz ok. 0,1% wydatków ISEZ zrealizowanych w latach 2020-2025 (I połowa).

Wydatki Instytutu poddane szczegółowemu badaniu w łącznej kwocie 4 737,9 tys. zł, sfinansowane ze środków przekazanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki (dalej: *Minister*), Polską Akademię Nauk (dalej: *PAN*) oraz Narodowe Centrum Nauki (dalej: *NCN*), zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, w szczególności na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, utrzymanie aparatury i infrastruktury oraz realizację projektów naukowych. W badanej próbie nie stwierdzono wydatków niegospodarnych. Niewykorzystane kwoty Instytut zwrócił terminowo na rachunek odpowiedniego podmiotu. ISEZ prawidłowo zrealizował i rozliczył wydatki na współprowadzenie szkoły doktorskiej.

Cztery zbadane postępowania o udzielenie zamówień publicznych o łącznej szacunkowej wartości 480 tys. zł przeprowadzono zgodnie z wewnątrznie obowiązującym regulaminem udzielania zamówień podprogowych (trzy) i z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁴ (jedno). Nieprawidłowość polegająca na niezamieszczeniu w Biuletynie Zamówień Publicznych (dalej: *BZP*) ogłoszenia o wykonaniu umowy, tj. naruszeniu art. 448 Pzp, miała charakter formalny i nie wpłynęła na ocenę procesu zakupu usług obcych.

Szereg nieprawidłowości stwierdzono natomiast w procesie zawierania i rozliczania umów cywilnoprawnych⁵, na podstawie szczegółowo zbadanych 12 umów o łącznej wartości 87,2 tys. zł. Polegały one w szczególności na:

- nieprzestrzeganiu – w czterech z ośmiu zbadanych przypadków – wewnętrznych procedur obligujących do przeprowadzenia rozeznania rynku przed wyborem kontrahenta (w sytuacjach tych zawarto umowy na łączną kwotę 44,0 tys. zł);
- nierzetelnym rozliczeniu wykonania jednej umowy zlecenia zawartej z pracownikiem Instytutu, polegającym na akceptacji przedłożonego rachunku, w którym pracownik ten wykazał realizację części zleconej pracy w dniach przebywania na zwolnieniu lekarskim oraz równoczesnego wykonywania pracy etatowej na rzecz ISEZ, której czas zakończenia nie umożliwiał wykonania prac zleconych poza etatem w wymiarze czasowym wskazanym na rachunku;
- nieudokumentowaniu – w jednym przypadku – odbioru pracy zleconej pracownikowi ISEZ, za wykonanie której Instytut zapłacił 16,5 tys. zł;

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę w formie opisowej.

³ Umowy cywilnoprawne nr 116/20 (3,5 tys. zł), nr 57/21 (4,5 tys. zł), nr 58/21 (16,5 tys. zł), nr 3/23 (18,0 tys. zł), nr 3/24 (18,0 tys. zł).

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm., dalej: *Pzp*.

⁵ Nieprawidłowości w łącznej kwocie 60,5 tys. zł stanowiły 2,5% wartości wszystkich umów cywilnoprawnych zawartych w okresie objętym kontrolą.

- niesprecyzowaniu w dwóch umowach zakresu zadań powierzonych kontrahentowi zewnętrznemu, za które wypłacono łącznie 8,0 tys. zł.
- Powyższe błędy w zawieraniu i rozliczaniu umów cywilnoprawnych świadczyły o słabości systemu kontroli zarządczej w tym zakresie.

Gospodarka majątkowa Instytutu w zakresie zarządzania nieruchomościami była prowadzona częściowo z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa. Nierzetelnie, a także niezgodnie z przepisami realizowano niektóre obowiązki właściciela budynku Muzeum Przyrodniczego; i tak:

- nie prowadzono wpisów w książce obiektu budowlanego, naruszając tym art. 60b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶, art. 60f ust. 1 tej ustawy, jak również § 2 i § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego oraz § 6 i § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie książki obiektu budowlanego oraz systemu Cyfrowa Książka Obiektu Budowlanego⁷;
- zaniechano przeprowadzania okresowych (co 4 lata) kontroli systemu ogrzewania, co było niezgodne z art. 23 ust. 1 pkt 1 lit. c i ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków⁸;
- z ponad 5-miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego przeprowadzono przegląd instalacji elektrycznej i piorunochronnej.

Ponadto stwierdzona w tym obszarze nieprawidłowość dotyczyła wydzierżawienia w 2022 r. podmiotowi zewnętrznemu części działki ISEZ. Odbęto się to przy zastosowaniu niewłaściwego tytułu prawnego do korzystania z tej nieruchomości przez inny podmiot (dzierżawa zamiast ustanowienia odpłatnej służebności gruntowej). W konsekwencji naruszono § 3 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości⁹ w związku z art. 76 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk¹⁰, które to uregulowania w przypadku dzierżawy nieruchomości wymagały przeprowadzenia przetargu.

Instytut w okresie objętym kontrolą wydatkował 3 875,0 tys. zł z tytułu najmu i utrzymania pomieszczeń na prowadzenie działalności statutowej. Jakkolwiek najem realizowany był na warunkach preferencyjnych w stosunku do stawek rynkowych, dyrektorzy ISEZ podejmowali starania na rzecz pozyskania własnej siedziby. Nie przyniosły one do zakończenia kontroli NIK pożądaných rezultatów, co było w dużej mierze niezależne od ISEZ.

⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, dalej: *Prawo budowlane*.

⁷ Dz. U. poz. 2778, rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2023 r. Dalej: *rozporządzenie w sprawie e-KOB*.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 101; dalej: *ustawa o charakterystyce energetycznej budynków*.

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2213; dalej: *rozporządzenie w sprawie przetargów*.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1796, ze zm., dalej: *ustawa o PAN*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Gospodarka majątkowa instytutu naukowego PAN

Opis stanu faktycznego

1.1. Instytut funkcjonował w oparciu o Statut¹², określający przedmiot działania ISEZ oraz jego zadania, w szczególności prowadzenie badań naukowych w zakresie ewolucji i bioróżnorodności świata zwierzęcego oraz upowszechnianie wyników tych badań. W Statucie zawarte były również kwestie organizacyjne Instytutu, w tym zakres działania Dyrektora i jego odpowiedzialność za wynik finansowy ISEZ oraz za gospodarowanie mieniem zgodnie z obowiązującymi zasadami.

W ISEZ obowiązywał regulamin organizacyjny¹³, który określał obowiązki służbowe stanowisk kierowniczych i samodzielnych w jednostkach organizacyjnych ISEZ, a także zakres działania tych jednostek.

(akta kontroli str. 16-35, 37-41, 43-48)

Według stanu na 1 stycznia 2020 r. oraz na 30 czerwca 2025 r. ISEZ był:

a) właścicielem:

- budynku Muzeum Przyrodniczego ISEZ, mieszczącego się w Krakowie przy ul. Św. Sebastiana 9, o łącznej powierzchni użytkowej 2727 m², położonego na działce zabudowanej o powierzchni 1200 m²,
- lokalu mieszkalnego o powierzchni użytkowej 55,7 m² będącego częścią Muzeum Przyrodniczego¹⁴, zlokalizowanego w Krakowie przy ul. Św. Sebastiana 11 A/8,
- lokalu niemieszkalnego będącego częścią Muzeum Przyrodniczego¹⁵, zlokalizowanego w Krakowie przy ul. Św. Sebastiana 11A/1,
- dwóch działek niezabudowanych zlokalizowanych w Krakowie-Podgórzu¹⁶ o łącznej powierzchni gruntów 7012 m²,

b) współwłaścicielem działki zabudowanej budynkiem stanowiącym oficynę Muzeum Przyrodniczego¹⁷ o powierzchni gruntu 397 m².

(akta kontroli str. 1923-1977, 2663-2665, 2969)

ISEZ w latach 2020-2025 (I półrocze) dysponował 649 aktywami trwałymi o łącznej wartości początkowej 7 817,2 tys. zł.

Do środków trwałych o wartości powyżej 30 tys. zł należały w szczególności środki trwałe z grup:

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Przyjęty uchwałą Rady Naukowej PAN z 21 lutego 2011 r., wszedł w życie po zatwierdzeniu przez Prezesa PAN 6 czerwca 2011 r; ze zm.

¹³ Przyjęty zarządzeniem Dyrektora 2 lipca 2024 r. Poprzednio obowiązujący regulamin został wprowadzony zarządzeniem Dyrektora z 16 grudnia 2009 r.

¹⁴ Odrębna własność lokalu nr 8, lokal w całości przeznaczony na powierzchnię magazynową Muzeum Przyrodniczego.

¹⁵ Odrębna własność lokalu nr 1, pow. użytkowa 293,58 m²; lokal w całości przeznaczony na powierzchnię wystawową Muzeum Przyrodniczego.

¹⁶ Działki ewidencyjne nr 7/5 oraz 7/8 położone w Krakowie-Podgórzu, obr. 35; działki niezabudowane, grunty orne, łąki trwałe.

¹⁷ Działka nr 80/4; udział 350/1204, przy czym z lokalem nr 1 związany był udział wielkości 294/1204, a z lokalem nr 8 związany był udział wielkości 56/1204.

- a) 801 *Wyposażenie, aparaty i sprzęt laboratoryjny* – 62 pozycje o łącznej wartości początkowej 3 826,5 tys. zł (np. spektrometr FTIR z urządzeniami peryferyjnymi i zestawem komputerowym o wartości początkowej 194,4 tys. zł);
- b) 741 *Samochody osobowe* – jedna pozycja o wartości początkowej 163,0 tys. zł,
- c) 487 *Zespoły komputerowe* – dwie pozycje o łącznej wartości początkowej 157,2 tys. zł (np. Switch – HP-ProCurve - 6108 o wartości początkowej 120,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 1091-1197, 2663-2665)

W okresie objętym kontrolą NIK likwidacji poddano 46 środków trwałych o łącznej wartości 275,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 2663-2665, 2971-2988)

Analiza wybranych pięciu (10%) przypadków likwidacji środków trwałych¹⁸ nie wykazała nieprawidłowości. Przyczynami likwidacji były przede wszystkim zużycie aktywa, jego awaryjność oraz brak ekonomicznej zasadności naprawy.

(akta kontroli str. 1175-1177, 2663-2665)

1.2. W zakresie rozporządzania mieniem w Instytucie obowiązywała od 2008 r. instrukcja w sprawie zabezpieczenia majątku ISEZ PAN oraz ustalenia odpowiedzialności za ten majątek, a także od 2019 r. instrukcja gospodarowania rzeczowymi składnikami majątku.

(akta kontroli str. 916-946, 1004-1014)

Instytut korzystał z nieruchomości będącej własnością Polskiej Akademii Umiejętności (dalej: PAU) na podstawie zawartej 28 grudnia 2006 r. na czas nieokreślony umowy najmu pomieszczeń użytkowych o łącznej powierzchni 1888,5 m². Pomieszczenia miały być przeznaczone na prowadzenie działalności naukowo-badawczej ISEZ, z możliwością prowadzenia w nich niezarobkowej działalności redakcyjnej, dydaktycznej oraz kształcenia kadry naukowej. Umowę, wg stanu na 30 czerwca 2025 r., zmieniano łącznie osiem razy w szczególności w zakresie stawki czynszu za najem.

(akta kontroli str. 1878-1922)

Od 1 stycznia 2020 r. do 30 czerwca 2025 r. koszty związane z funkcjonowaniem ISEZ w budynku PAU wyniosły łącznie 3 875,0 tys. zł, z czego czynsz 2 454,1 tys. zł¹⁹, a media²⁰ 1 420,9 tys. zł²¹. Corocznie koszt najmu wzrastał –

¹⁸ Wybór na podstawie osądu kontrolera NIK: zestaw komputerowy o nr inwentarzowym ST/0490-00/ISEZPAN (wartość początkowa 8,7 tys. zł); komputer o nr inwentarzowym ST/0538-00/ISEZPAN (wartość początkowa 350 zł); system CCD dokumentacji i analizy żeli o nr inwentarzowym ST/020700/ISEZPAN (wartość początkowa 39,6 tys. zł), laptop o nr inwentarzowym ST/0454-00/ISEZPAN (wartość początkowa 2,1 tys. zł), serwer o nr inwentarzowym ST/0415-00/ISEZPAN (wartość początkowa 2,5 tys. zł).

¹⁹ Naliczany od powierzchni 1784 m², nie obejmującej powierzchni piwnicznych (104,5 m²).

²⁰ W tym energia elektryczna (czynną/przesyłową), gaz/MPEC (opłaty: stała/zmienna, za dostawę), opłaty wodno-kanalizacyjne, wywóz śmieci, itp.

²¹ W poszczególnych latach koszt najmu wyniósł: w 2020 r. 381,1 tys. zł, w 2021 r. 393,6 tys. zł, w 2022 r. 413,2 tys. zł, w 2023 r. 469,7 tys. zł, w 2024 r. 524,2 tys. zł oraz w I półroczu 2025 r. 272,3 tys. zł. Koszty mediów wyniosły odpowiednio: w 2020 r. 189,6 tys. zł, w 2021 r. 275,4 tys. zł, w 2022 r. 197,7 tys. zł, w 2023 r. 287,0 tys. zł, w 2024 r. 283,5 tys. zł oraz w 2025 r. (I półrocze) 187,5 tys. zł.

zgodnie z zapisami umowy – o wskaźnik inflacji za rok poprzedni. Udział ISEZ w kosztach utrzymania budynku PAU był proporcjonalny do zajmowanej powierzchni lub wynikał ze wskazań subliczników, rozliczanych według faktur dostawców usług.

Od początku zawarcia umowy najmu w 2006 r. do końca czerwca 2025 r. Instytut poniósł koszty najmu wraz z mediami 9 874,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 1878-1922, 2671-2678)

Dyrektor i były Dyrektor podejmowali inicjatywy i działania zmierzające do pozyskania nowej siedziby ISEZ, w tym dla Muzeum Przyrodniczego, zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z innymi instytucjami. Według stanu na 24 września 2025 r. starania te nie przyniosły rezultatów.

W latach 2020-2021 dyrektorzy czterech krakowskich instytutów PAN (w tym ISEZ) podjęli inicjatywę pozyskania wspólnej siedziby dla tych instytutów, z możliwością ich przyszłej integracji. Pismem z 8 stycznia 2020 r. zawnieśli do Prezesa PAN m.in. o zainicjowanie spotkania z rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego w celu omówienia możliwości zamiany i dokupienia działek na terenie kampusu UJ, tak aby PAN dysponował powierzchnią ok. 1,7 ha umożliwiającą przeprowadzenie dalszych etapów inwestycji na rzecz nowego instytutu naukowego. W piśmie zawarto również prośbę o podjęcie wiążącej decyzji dotyczącej sfinansowania przez PAN zakupu odpowiedniej działki budowlanej (na terenie kampusu UJ lub w innej lokalizacji). W odpowiedzi Prezes PAN zadeklarował możliwość wsparcia finansowego z przeznaczeniem na wykup działki na kampusie UJ pod planowaną wspólną siedzibę dla czterech krakowskich instytutów PAN, pod warunkiem zainicjowania procesu ich połączenia w jedną jednostkę.

Nie doszło do połączenia instytutów ani pozyskania wspólnej siedziby. Dyrektor wyjaśniła, iż stało się tak z kilku powodów: *brak przeprowadzenia kompleksowej analizy skutków m.in. finansowych, organizacyjnych, merytorycznych i naukowych planowanej integracji, oczekiwanie ze strony PAN podjęcia szybkiej decyzji o połączeniu bez wcześniejszego zapewnienia siedziby dla nowego instytutu lub gwarancji finansowania jej budowy, a także wycofanie się z procesu integracji Instytutu Fizjologii Roślin PAN, który miał zabezpieczać badania aplikacyjne w nowo powstałej jednostce. Dodatkowym czynnikiem była proponowana przez władze Akademii możliwość włączenia krakowskiego oddziału Instytutu Nauk Geologicznych PAN do inicjatywy integracji krakowskich jednostek naukowych Wydziału II. Ówczesna dyrekcja ING PAN uznała, że ograniczenia formalno-administracyjne nie stwarzały przesłanek do połączenia placówki z Instytutami II Wydziału PAN.*

(akta kontroli str. 1795-1877, 2353-2373)

W 2021 r. ISEZ prowadził rozmowy z władzami Krakowa w sprawie nieodpłatnego przekazania przez Miasto Fortu Prokocim na cele Muzeum Przyrodniczego (na terenie Fortu planowano siedzibę ISEZ z opcją powiększenia jej dla innych instytutów PAN), a następnie skierowano pismo do Prezesa PAN opisujące powyższe możliwości pozyskania siedziby dla kilku instytutów krakowskich nadzorowanych przez Wydział II PAN oraz zawierające wniosek o poparcie tej inicjatywy i pomoc przy wystąpieniu do właściwych ministrów

o środki finansowe na realizację inwestycji. Pismo to pozostało bez odpowiedzi Prezesa PAN.

Ostatecznie w kwietniu 2024 r. Kolegium ISEZ przegłosowało odstąpienie od planów adaptacji Fortu Prokocim na cele wystawiennicze i przeniesienia zbiorów w to miejsce. Dyrektor wyjaśniła m.in., że: *Ten zabytkowy obiekt znajduje się w bardzo złym stanie technicznym, m.in. jest w znacznym stopniu zawilgocony, co – zgodnie z opinią Miejskiego Konserwatora Zabytków przekazaną podczas spotkania z władzami Miasta Krakowa w styczniu 2024 r. – uniemożliwia utrzymanie właściwych warunków do wystawiania i przechowywania zbiorów muzealnych oraz zbiorów naukowych Instytutu. Dodatkowo Instytut musiałby samodzielnie pozyskać środki na remont obiektu oraz rewitalizację jego otoczenia, przy jedynie organizacyjnym wsparciu Miasta (...); planowana adaptacja Fortu Prokocim dotyczyła wyłącznie (...) Muzeum Przyrodniczego i nie rozwiązałaby problemu braku docelowej siedziby całego Instytutu.*

W kwietniu 2024 r. Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie przekazał ówczesnej kierowniczce Muzeum Przyrodniczego informację o możliwości zaadaptowania dworku Bemów w Parku Duchackim. Dyrektor wyjaśniła, że stan techniczny obiektu wymagałby ogromnych nakładów finansowych, które znacznie przewyższyłyby koszt realizacji całkowicie nowej inwestycji, stąd zrezygnowano z kontynuacji rozmów dotyczących tego budynku.

(akta kontroli str. 1795-1877, 2353-2373)

Dyrektor wyjaśniła, że:

- z uwagi na brak wystarczających środków finansowych oraz odpowiednich warunków technicznych i lokalowych zaproponowanych lokalizacji dla ISEZ, na dzień 24 września 2025 r. podtrzymano decyzję o kontynuowaniu umowy najmu powierzchni od PAU;
- *najem odbywa się na warunkach preferencyjnych – wysokość czynszu jest istotnie niższa od stawek rynkowych.*

(akta kontroli str. 1795-1877, 2353-2373)

W sprawie własności działek przy ul. Czerwone Maki w Krakowie-Podgórzu i możliwości ich wykorzystania pod kątem pozyskania lub budowy własnej siedziby ISEZ, były Dyrektor wyjaśnił, że działki zostały nabyte około 2003 r. *Powodem nabycia była idea budowy wspólnej siedziby dla kilku Instytutów naukowych PAN [...] połączona z zawiązaniem konsorcjum Instytutów. Żaden z Instytutów nie był w stanie samodzielnie zrealizować takiej inwestycji. Inicjatywa była wówczas poparta przez Władze PAN. Nie została jednak rozstrzygnięta kwestia finansowania budowy (...). Działka jest nieuzbrojona, nie leży przy drodze. Pod działką przebiega magistrala wodociągowa dużej przepustowości. To wszystko powoduje, że działka nie jest szczególnie dogodna na inwestycje. Działka miała być aportem, gdyby faktycznie była szansa na budowę nowej siedziby. Taką informację otrzymałem od mojego poprzednika, profesora Zbigniewa Bocheńskiego. Prawdopodobnie działka została kupiona w tej lokalizacji dlatego, że była w sąsiedztwie budowanego wówczas Kampusu UJ, zwłaszcza Wydziału Biologii. [...]*

(akta kontroli str. 2353-2373, 2554-2563, 2666-2670)

Ponadto były Dyrektor wyjaśnił, że *integracja kilku krakowskich Instytutów PAN działających w obszarze nauk biologicznych i rolniczych była już wcześniej*

sugerowana przez II Wydział Nauk Biologicznych PAN [...]. Konsekwencją oceny dokonanej w 2020 r. było powołanie przez Prezesa PAN Komisji ds. Integracji, ponieważ Akademia zakładała najpierw połączenie Instytutów, a potem starania o wspólną siedzibę już jako jeden Instytut. Natomiast my jako dyrektorzy [...] staliśmy na stanowisku, że w momencie, kiedy pozyskamy już gwarancję finansową, że ta inwestycja dojdzie do skutku, to wtedy się zintegrujemy. W tamtej sytuacji, covid, wojna, inflacja, szansa na własną siedzibę raczej była [...] nikła. Ja ani żaden z pozostałych dyrektorów nie byłby w stanie podjąć zobowiązań finansowych, żeby taką budowę zorganizować, zainicjować oraz z sukcesem sfinalizować. Dodał, że wizją władz Akademii było zintegrowanie instytutów, bo wtedy mają większą szansę na rozwój; nie negowaliśmy tego, ale nie została przeprowadzona żadna analiza, która pomogłaby w podjęciu jak najbardziej racjonalnej decyzji. Nie było także wiadomo, czy mamy się integrować wszyscy, czy np. dwa Instytuty (z czterech), bliższe [...] tematycznie w zakresie prowadzonej działalności naukowej. Wskazał ponadto, że powołana przez Prezesa PAN komisja spotkała się raz – w czerwcu 2021 r. – a na warunkach, które zaproponowała Akademia, wiadomo było, że do integracji nie dojdzie.

Były Dyrektor wyjaśnił, że ISEZ *potrzebuje przede wszystkim przestrzeni pod działania badawcze. Budynek, w którym znajduje się Muzeum Przyrodnicze, jest budynkiem zabytkowym, z ograniczonymi możliwościami przebudowy. Budynek nadaje się głównie na wystawy i przestrzeń magazynową (kolekcja zoologiczna), ale laboratoriów, które wymagają znacznych obciążeń stropów czy pokoi dla pracowników (dostęp do światła dziennego), nie dało się tam przenieść.*

(akta kontroli str. 2353-2373, 2554-2563, 2666-2670)

W kwestii dalszego wykorzystania działek przy ul. Czerwone Maki Dyrektor Instytutu wyjaśniła, iż od początku 2024 r. Instytut funkcjonuje pod nowym kierownictwem, które prowadzi działania modernizujące i przeglądowe w zakresie planów inwestycyjnych oraz gospodarowania majątkiem. Sprawa ewentualnego łączenia instytutów nie została według mojej wiedzy formalnie zakończona. W przypadku, gdyby Polska Akademia Nauk podjęła dalsze działania związane z planem połączenia instytutów, to wówczas przedmiotowe działki mogłyby zgodnie z wcześniejszymi planami być wykorzystane na potrzeby inwestycyjne połączonych jednostek. Jednocześnie, od dłuższego czasu trwają prace legislacyjne nad nową ustawą regulującą funkcjonowanie jednostek naukowych PAN, której wejście w życie planowane jest na 2026 r. Projektowane zmiany mogą mieć wpływ na organizację, zadania oraz strukturę instytutów, w tym na sposób kształtowania długoterminowych decyzji, także inwestycyjnych. W związku z powyższym, na obecnym etapie Instytut nie posiada sprecyzowanych planów dotyczących wykorzystania ww. działek. Podjęcie decyzji w tym zakresie wymaga stabilnych ram prawnych oraz uwzględnienia kierunków wynikających z projektowanych zmian legislacyjnych. Do czasu opracowania właściwych regulacji nieruchomości pozostają w zasobie Instytutu jako majątek o potencjalnym znaczeniu dla przyszłych potrzeb działalności naukowej.

(akta kontroli str. 3053-3054)

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że:

- na podstawie informacji pozyskanych od trzech poprzednich dyrektorów Instytutu, jedyną analizą dotyczącą celowości i możliwości wykorzystania

działek przy ul. Czerwone Maki, zakupionych w 2003 r., była analiza sporządzona w 2004 r., zlecona zewnętrznej pracowni architektonicznej,

- w latach 2020-2025 Instytut nie prowadził ani nie zlecał dodatkowych analiz w tym zakresie. Z uwagi na brak nowych przesłanek merytorycznych lub zmian w otoczeniu prawnym i strategicznym, które mogłyby uzasadniać wykonanie kolejnych opracowań, wydatkowanie środków publicznych na sporządzenie nowych analiz byłoby niecelowe i nieuzasadnione.

(akta kontroli str. 3084-3095)

W okresie objętym kontrolą ISEZ nie zbywał budynków, lokali ani gruntów.

(akta kontroli str. 2663-2665, 2969)

Od 9 maja 2022 r. do 30 września 2023 r. ISEZ dzierżawił grunt o pow. 500 m², będący częścią niezabudowanej działki przy ul. Czerwone Maki w Krakowie-Podgórzu, wykonawcy inwestycji rozbudowy Narodowego Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS UJ na potrzeby dojazdu do placu budowy²². Łączny przychód z tytułu umowy wyniósł 5128,19 zł²³.

Jak wyjaśnił były Dyrektor, kwota miesięcznego czynszu za dzierżawę została ustalona w oparciu o obowiązujące stawki czynszu dzierżawnego stosowane przez Miasto Kraków dla gruntów o podobnym przeznaczeniu i lokalizacji.

Przy dzierżawie ww. działki Instytut zastosował niewłaściwą formę umowy, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1179-1182, 1198-1205, 1248)

Podmiot zewnętrzny dokonywał płatności za czynsz dzierżawny w okresie od maja 2022 r. do września 2023 r. Od dziewięciu spośród 17 płatności wniesionych do Instytutu z tytułu dzierżawy działki, które wpłynęły do ISEZ z opóźnieniem od 1 do 33 dni, ISEZ nie naliczył odsetek. NIK zwraca uwagę, że zgodnie z § 2 ust. 5 umowy dzierżawy z 9 maja 2022 r.: od niezapłaconych w terminie faktur wystawionych przez Wydierżawiającego, Dzierżawca zobowiązany jest zapłacić odsetki ustawowe za opóźnienie za każdy dzień zwłoki. Łączna kwota odsetek, jaką Instytut powinien był naliczyć na mocy § 2 pkt 5 umowy dzierżawy, wyniosła 7,94 zł.

(akta kontroli str. 2307-2323)

Główna Księgowa wskazała, iż zgodnie z obowiązującą w ISEZ polityką rachunkowości w przypadku odbiorców niebędących jednostkami sektora finansów publicznych odsetki nie są naliczane, jeżeli ich wartość jest mniejsza lub równa kwocie odsetek naliczonych zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej.

(akta kontroli str. 2901-2906, 3003-3035)

Przychód z dzierżawy pokrył koszty związane z utrzymaniem tej nieruchomości (wysokość podatku rolnego w latach objętych kontrolą wyniosła łącznie 86 zł).

(akta kontroli str. 1247, 2307-2323, 3098-3132)

²² Umowa z 5 maja 2022 r. zmieniona aneksem z 10 sierpnia 2023 r. wydłużającym termin obowiązywania umowy z 8 czerwca do 30 września 2023 r.

²³ W umowie przyjęto miesięczny czynsz za dzierżawę wynoszący 250 zł oraz podatek VAT.

Jak wyjaśniła Dyrektor, w okresie 2020-2025 (I półrocze) nie sporządzano planów inwestycji nieruchomości ani planów sprzedaży nieruchomości.

(akta kontroli str. 1247)

W 2018 r. zawarto na czas nieokreślony umowę²⁴, której przedmiotem był najem powierzchni 0,5 m² w budynku Muzeum w zamian za świadczenie usług reklamowych przez najemcę. Wysokość wzajemnych świadczeń pieniężnych wyniosła 0,5 tys. zł netto rocznie (potrącenie wzajemnych świadczeń na zasadzie kompensaty). Jak wyjaśniła Dyrektor, w latach 2020-2025 (I półrocze) był to jedyny przypadek świadczenia przez ISEZ usług o charakterze barterowym.

(akta kontroli str. 1247-1248, 1251-1252)

1.3. W okresie objętym kontrolą w budynku Muzeum Przyrodniczego wykonano okresowe coroczne przeglądy stanu technicznego, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego. Przegląd pięcioletni, wynikający z art. 62 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, został przeprowadzony terminowo (15-17 listopada 2023 r.²⁵), jednak nie obejmował badania instalacji elektrycznej, które wykonano z ponad 5-miesięcznym opóźnieniem, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1249)

W Muzeum Przyrodniczym nie przeprowadzono kontroli systemu ogrzewania, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków, obejmującej m.in. ocenę sprawności tego systemu i doboru wielkości źródła ciepła do wymogów grzewczych budynku oraz zdolności systemu ogrzewania do optymalizacji działania, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1250)

W latach 2020-2025 (I półrocze) w książce obiektu budowlanego budynku Muzeum Przyrodniczego nie dokonywano żadnych wpisów, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dokonywanie wpisów przywrócono od 30 września 2025 r., w toku kontroli NIK.

(akta kontroli str. 1249, 2326-2342, 2657-2662)

W budynku Muzeum Przyrodniczego przeprowadzone zostały kontrole przez następujące podmioty zewnętrzne:

- a) Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie (w 2024 r.) w zakresie monitoringu systemów ochrony przeciwpożarowej, przyłączenia systemu sygnalizacji budynku do monitoringu PSP, warunków ewakuacji, instalacji użytkowych i urządzeń przeciwpożarowych, dróg pożarowych, zaopatrzenia wodnego do zewnętrznego gaszenia pożaru,
- b) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (w 2023 r.) w zakresie kontroli bieżącego stanu technicznego budynku i jego stanu sanitarno-higienicznego,
- c) Miejskie Przedsiębiorstwo Odpadów w Krakowie (w 2022 r.) w zakresie zgodności deklaracji ilości pojemników, rodzaju odpadów, częstotliwości odbioru odpadów ze stanem rzeczywistym,
- d) Straż Miejska Miasta Krakowa (w 2022 r.) w zakresie prawidłowości gospodarowania odpadami stałymi użytkowania paliw stałych, spalania odpadów.

²⁴ Umowę najmu wraz z umową o świadczenie usług reklamowych zawarto 7 czerwca 2018 r.

²⁵ Poprzedni przegląd 5-letni przeprowadzono 19-22 października 2018 r.

Żadne z powyższych kontroli nie wykazały nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1271-1288)

1.4. W latach 2020-2025 (I półrocze) Instytut posiadał jeden samochód służbowy, który był własnością ISEZ od 2005 r. Udostępnianie samochodu służbowego pracownikom uregulowano zarządzeniem Dyrektora z 31 grudnia 2024 r. w sprawie ustalenia stawki obciążenia projektów badawczych kosztami podróży samochodem służbowym. Przed 1 stycznia 2025 r. w Instytucie nie określono formalnych zasad wykorzystania samochodu służbowego przez osoby, którym przekazano do wykorzystania ten pojazd.

W Instytucie od 29 października 2024 r. wykorzystywano ponadto dokument „Korzystanie z samochodu służbowego”, który nie miał formalnego umocowania prawnego (nie został przyjęty zarządzeniem Dyrektora). Zawierał on informację o procedurze wykorzystania samochodu służbowego do realizacji zadań badawczych, tj. kto sprawuje opiekę nad samochodem, do kogo kierować wnioskiem o użycie samochodu służbowego, oraz wskazywał miejsce parkowania. Dyrektor oświadczyła, że dokument ten był przesłany do wszystkich pracowników e-mailem w tym samym dniu i był stosowany.

(akta kontroli str. 49-66)

Dyrektor i były Dyrektor oświadczyli, że samochód służbowy nie był wykorzystywany do celów prywatnych.

Były Dyrektor Instytutu oświadczył ponadto, że *przed wyżej wymienionymi zarządzeniami nie było formalnych procedur [...]. Każdorazowe korzystanie z samochodu do celów służbowych zgłaszano mailowo/telefonicznie lub bezpośrednio w Dziale Administracji lub telefonicznie do kierowcy i ustalano termin oraz zasady korzystania z samochodu [...].*

(akta kontroli str. 126-129)

Od 1 marca 2019 r. do 13 lutego 2025 r. ²⁶samochodem służbowym przejechano 113,9 tys. km (rocznie średnio 18,9 tys. km).

(akta kontroli str. 53-58)

Do 31 marca 2023 r. pojazd parkowano w wynajmowanym garażu, na podstawie zawieranych corocznie umów z pracownikiem²⁷. Od 1 kwietnia 2024 r. samochód parkowano na placu należącym do Muzeum Przyrodniczego ISEZ przy ul. Św. Sebastiana 9 w Krakowie.

Dyrektor wyjaśniła, że *po wygaśnięciu ostatniej umowy, w związku z koniecznością optymalizacji kosztów, znaleziono rozwiązanie pozwalające na garażowanie samochodu na terenie nieruchomości przynależnej do ISEZ PAN (bezkosztowe) [...]. Rozwiązanie zapewniło ochronę pojazdu, przy jednoczesnym ograniczeniu wydatków związanych z jego eksploatacją.*

(akta kontroli str. 12-14, 88-102, 126-129)

W latach 2020-2025 (I półrocze) koszty utrzymania samochodu służbowego wyniosły łącznie 144,6 tys. zł²⁸. Na podaną kwotę składały się:

- eksploatacja²⁹ oraz inne wydatki związane z użytkowaniem samochodu w wysokości 56,0 tys. zł,

²⁶ Daty wynikają z udokumentowanych przeglądów technicznych pojazdu.

²⁷ Zatrudnionym na stanowisku referenta ds. zaopatrzenia w okresie od 25 maja 1987 r. do 31 października 2024 r.

²⁸ W poszczególnych latach objętych kontrolą koszt utrzymania samochodu ISEZ wyniósł: w 2020 r. – 26,9 tys. zł; w 2021 r. – 35,7 tys. zł; w 2022 r. – 31,3 tys. zł; w 2023 r. – 36,0 tys. zł; w 2024 r. – 11,9 tys. zł, a w pierwszej połowie 2025 r. – 2,9 tys. zł.

²⁹ Eksploatacja – usługi naprawcze, abonament postojowy, przeglądy techniczne.

- paliwo – 50,0 tys. zł,
- koszty garażowania samochodu, które wyniosły 25,2 tys. zł,
- ubezpieczenie OC i AC³⁰ – 13,3 tys. zł.

Były Dyrektor wyjaśnił, iż w latach 2020-2023 [...] duża liczba napraw [...] była związana z coraz gorszym stanem technicznym pojazdu [...]. Pomimo rosnących kosztów eksploatacji, Instytut nie dysponował środkami finansowymi pozwalającymi na zakup nowego samochodu, co skutkowało koniecznością utrzymywania obecnego pojazdu w sprawności.

(akta kontroli str. 88-125, 130-167, 2901-2906)

W Instytucie od 1 listopada 2024 r. obowiązywał Regulamin odbywania podróży służbowych krajowych i zagranicznych. Zgodnie z jego treścią pracownicy mogli na podstawie zawartych umów wykorzystywać samochody prywatne do celów służbowych. Przed wejściem w życie ww. regulaminu wykorzystanie samochodu prywatnego do celów służbowych realizowane było na podstawie zarządzenia Dyrektora z 13 czerwca 2019 r. w sprawie instrukcji zasad delegowania oraz rozliczania kosztów związanych z podróżami służbowymi pracowników i osób niebędących pracownikami w ISEZ PAN.

W latach 2020–2023 nie podpisano żadnych umów na używanie samochodu prywatnego do celów służbowych, w 2024 roku podpisano cztery takie umowy z pracownikami. W 2025 roku według stanu na 8 sierpnia 2025 r. podpisanych zostało 12 umów. Pracownicy, korzystający z samochodów prywatnych do celów służbowych składali rozliczenie delegacji (zgodnie z wzorem do regulaminu odbywania podróży służbowych krajowych i zagranicznych).

(akta kontroli str. 70-87, 168-199)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku odpłatnego oddania do używania (umowa z 5 maja 2022 r.) podmiotowi zewnętrznemu terenu o pow. 500 m², stanowiącego część działki będącej własnością ISEZ, Instytut zastosował niewłaściwy tytuł prawny do korzystania z tej nieruchomości przez inny podmiot, co było działaniem nierzetelnym. ISEZ zawarł umowę dzierżawy, która – zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie przetargów w związku z art. 76 ustawy o PAN – wymagała uprzedniego przeprowadzenia przetargu. Umowa dzierżawy została zawarta na wniosek podmiotu zewnętrznego – wykonawcy robót budowlanych prowadzonych na sąsiedniej działce, w celu zapewnienia tymczasowego dojazdu do budowy w czasie realizacji inwestycji. Zawarto ją na okres od 9 maja 2022 r. do 8 czerwca 2023 r., przedłużony do 30 września 2023 r.³¹ Zdaniem NIK, Instytut w tej sytuacji powinien był skorzystać z możliwości ustanowienia czasowej, odpłatnej służebności gruntowej, co nie wymagałoby przeprowadzenia przetargu.

Miesięczny czynsz dzierżawny określono w umowie na 250 zł netto; łączny przychód ISEZ z tytułu dzierżawy wyniósł 5128,19 zł (brutto).

³⁰ Obejmuje polisy ubezpieczeniowe zawarte na okres od 1 lipca do 30 czerwca każdego roku poczynawszy od 2019 r. do 2025 r. (sześć umów).

³¹ Na mocy aneksu do umowy dzierżawy, zawartego 10 sierpnia 2023 r.

Zgodnie z art. 76 ustawy o PAN, Akademia m.in. odpłatnie oddaje do używania innym podmiotom, na podstawie umów prawa cywilnego, składniki aktywów trwałych, na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie przetargów. Stosownie do § 3 ust. 1 tego rozporządzenia, przetarg ogłasza, organizuje i przeprowadza właściwy organ, wybierając jedną z form, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami³². Według art. 40 ust. 1 ww. ustawy, przetarg przeprowadza się w jednej z czterech form, tj. przetargu ustnego nieograniczonego, przetargu ustnego ograniczonego, przetargu pisemnego nieograniczonego albo przetargu pisemnego ograniczonego. Ani ustawa o PAN, ani rozporządzenie w sprawie przetargów nie przewidywały możliwości odstąpienia od trybu przetargowego na odpłatne oddanie nieruchomości do używania innym podmiotom.

Były Dyrektor wyjaśnił, że ISEZ nie przeprowadził postępowania przetargowego na dzierżawę przedmiotowej nieruchomości, ponieważ to podmiot zewnętrzny zgłosił się bezpośrednio do Instytutu o zgodę na wynajem fragmentu gruntu na czas realizacji inwestycji polegającej na rozbudowie budynku Narodowego Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS UJ.

(akta kontroli str. 1198-1212, 2322-2323, 2901-2906, 3019-3026)

Były Dyrektor wyjaśnił ponadto, że nie brał pod uwagę ustanowienia czasowej, odpłatnej służebności gruntowej, zamiast podpisywania umowy dzierżawy. Dodatkowo oświadczył, że o ile w przypadku dzierżawy – zgodnie z art. 697 Kodeksu cywilnego – obowiązek utrzymania przedmiotu dzierżawy obciąża dzierżawcę, to w przypadku służebności gruntowej, co do zasady – zgodnie z art. 289 Kodeksu cywilnego³³ – obciążałby Instytut.

(akta kontroli str. 2666-2670)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że przedmiotem służebności gruntowej, w tym przypadku, byłoby jedynie prawo przejazdu przez działkę ISEZ, co nie rodziło po stronie właściciela żadnych kosztów utrzymywania urządzeń potrzebnych do wykonywania służebności gruntowej, o których mowa w art. 289 Kodeksu cywilnego.

2. Kontrola okresowa, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, w stanowiącym własność ISEZ budynku Muzeum Przyrodniczego, a dotycząca badania instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów, została przeprowadzona z ponad 5-miesięcznym opóźnieniem w stosunku do maksymalnego okresu 5 lat określonego w ww. przepisie. Poprzednia kontrola w tym zakresie odbyła się 10 września 2018 r., a kolejna 15 lutego 2024 r.

Były Dyrektor wyjaśnił, że z *informacji uzyskanych z Działu Administracji ISEZ PAN wynika, że przegląd był umawiany w wymaganym okresie, co potwierdza prowadzona korespondencja. Jednakże nie posiadam informacji, dlaczego przegląd nie został ostatecznie wykonany w terminie.*

(akta kontroli str. 1247-1250, 1281-1288, 1292-1356, 2901-2906)

³² Dz. U. z 2024 r. poz. 1145, ze zm.

³³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, ze zm.).

3. W okresie objętym kontrolą w książce obiektu budowlanego budynku Muzeum Przyrodniczego nie dokonywano wpisów, naruszając tym art. 60b ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego, art. 60f ust. 1 tej ustawy, jak również § 2 i § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie KOB oraz § 6 i § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie e-KOB. W ISEZ do 2019 r. funkcjonowały dwie książki obiektu budowlanego: pierwsza obejmowała wpisy z okresu od grudnia 2007 r. do stycznia 2017 r., a druga od kwietnia 2017 r. do stycznia 2019 r. (ostatni wpis z 14 stycznia 2019 r. dotyczył przeglądu systemu monitoringu).

Z przedłożonych do kontroli dokumentów wynikało, że w książce obiektu budowlanego brakowało w szczególności wpisów dotyczących kontroli przeprowadzonych na podstawie art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego.

(akta kontroli str. 1247-1250, 1285-1288, 2317-2321, 2326-2342)

Były Dyrektor wyjaśnił, że:

- nieznana jest przyczyna, dlaczego książki nie były prowadzone ani dlaczego nie dokonywano w nich wpisów,
- prawdopodobnie obowiązek ten nie został przekazany przez osoby wcześniej odpowiedzialne za prowadzenie dokumentacji technicznej budynku,
- brakuje również informacji, dlaczego obecnie istnieją dwie książki obiektu budowlanego (brak jest dokumentacji i wyjaśnień dotyczących ich równoległego funkcjonowania).

(akta kontroli str. 2901-2906)

Dyrektor wyjaśniła, że *brak prowadzenia książki obiektu budowlanego [...] wynikał z licznych zmian kadrowych w Dziale Administracji oraz niepełnego przekazania dokumentów*. Ponadto wskazała, że zaprzestanie wpisów zbiegło się z odejściem na emeryturę pracownika odpowiedzialnego za jej prowadzenie, a obowiązki te nie zostały wówczas należycie przekazane następcom w Dziale Administracji.

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że w kolejnych latach, także w początkowym okresie jej kadencji (lata 2024-2025), uchybienie to nie zostało wykryte w toku kontroli wewnętrznych, lecz *w ostatnim czasie podjęto szereg działań naprawczych w zakresie prawidłowego funkcjonowania administracji Instytutu*.

Wpisów w książce obiektu budowlanego zaczęto dokonywać ponownie od 30 września 2025 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str. 1247-1250, 2657-2662)

4. W Muzeum Przyrodniczym do czasu kontroli NIK nie przeprowadzono okresowej kontroli w zakresie systemu ogrzewania, co naruszało art. 23 ust. 1 pkt 1 lit. c i ust. 2 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków.

Zgodnie z ww. przepisami, właściciel lub zarządca budynku poddaje budynek w czasie jego użytkowania okresowej kontroli w zakresie systemu ogrzewania polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego systemu ogrzewania, z uwzględnieniem efektywności energetycznej źródeł ciepła oraz dostosowania ich mocy do potrzeb użytkowych. Kontrola systemu ogrzewania obejmuje ocenę sprawności tego systemu i doboru wielkości źródła ciepła do wymogów grzewczych budynku oraz zdolności systemu ogrzewania do optymalizacji działania.

W przypadku stosowanych w budynku Muzeum kotłów gazowych przedmiotowa kontrola powinna zostać przeprowadzona raz na cztery lata³⁴.

(akta kontroli str. 1285-1288, 2297-2299, 2995-2352)

Były Dyrektor oświadczył, że *obecny skład kadrowy Działu Administracji [...] nie posiada informacji, dlaczego w przeszłości nie były przeprowadzane kontrole systemu ogrzewania [...] zgodnie z art. 23 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków. Prawdopodobnie obowiązek ten nie został przekazany obecnie pracującym pracownikom w ramach dokumentacji ani w toku przekazywania obowiązków służbowych [...]*.

(akta kontroli str. 2901-2906)

Dyrektor wyjaśniła, że:

- wskazane kontrole nie były przeprowadzane w latach 2020-2025 (I półrocze), ani też nigdy wcześniej od momentu nabycia budynku Muzeum Przyrodniczego,
- system ogrzewania w budynku Muzeum oparty jest na kotłach gazowych, które były objęte corocznym przeglądem instalacji i urządzeń gazowych, prowadzonym zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c Prawa budowlanego, a przeglądy te obejmowały m.in. ocenę stanu technicznego kotłów i instalacji gazowej, co zapewniało bieżącą kontrolę sprawności systemu ogrzewania i bezpieczeństwa jego użytkowania,
- kontrole zostaną wprowadzone w trybie pilnym i ujęte harmonogramami obowiązkowych przeglądów.

(akta kontroli str. 1247-1250)

14 października 2025 r., tj. w trakcie kontroli NIK, uprawniona osoba przeprowadziła kontrolę systemu ogrzewania w budynku Muzeum. Protokół z kontroli systemu ogrzewania nie zawierał uwag/zaleceń dla właściciela budynku w zakresie konieczności modernizacji, wymiany źródeł ciepła i/lub części instalacji, zabezpieczeń. Treść dodatkowych uwag w dokumencie wskazywała na bardzo dobry stan wizualny instalacji i urządzeń ogrzewania budynku. Termin następnej kontroli w ww. zakresie wyznaczono na 13 października 2029 r.

(akta kontroli str. 2343-2352)

OCENA CZĄSTKOWA

Gospodarka majątkowa Instytutu w zakresie zarządzania nieruchomościami była prowadzona w okresie objętym kontrolą częściowo z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa.

Nierzetelnie, a także niezgodnie z przepisami realizowano niektóre obowiązki właściciela jedynego budynku, w którym mieściło się Muzeum Przyrodnicze; i tak:

- nie prowadzono wpisów w książce obiektu budowlanego, naruszając tym art. 60b ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego, art. 60f ust. 1 tej ustawy, jak również § 2 i § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie KOB oraz § 6 i § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie e-KOB;

³⁴ Kotły opalane gazem o nominalnej mocy cieplnej większej niż 100 kW; każdy z dwóch kotłów w Muzeum Przyrodniczym miał moc 114 kW.

- zaniechano przeprowadzania okresowych (co 4 lata) kontroli systemu ogrzewania, co było niezgodne z art. 23 ust. 1 pkt 1 lit. c i ust. 2 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków;
- z ponad 5-miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego przeprowadzono przegląd instalacji elektrycznej i piorunochronnej.

Pozostałe przeglądy i kontrole okresowe, w szczególności określone w Prawie budowlanym, zrealizowano rzetelnie i terminowo.

Ponadto stwierdzona w tym obszarze nieprawidłowość dotyczyła wydzierżawienia w 2022 r. podmiotowi zewnętrznemu części działki ISEZ. Odbył się to przy zastosowaniu niewłaściwego tytułu prawnego do korzystania z tej nieruchomości przez inny podmiot (dzierżawa zamiast ustanowienia odpłatnej służebności gruntowej). W konsekwencji został naruszony § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie przetargów w związku z art. 76 ustawy o PAN, które to uregulowania w przypadku dzierżawy nieruchomości wymagały przeprowadzenia przetargu.

W objętych badaniem przypadkach likwidacji środków trwałych (o łącznej wartości początkowej 44,5 tys. zł) nie stwierdzono nieprawidłowości.

Instytut w okresie objętym kontrolą wydatkował 3 875,0 tys. zł z tytułu najmu i utrzymania pomieszczeń na prowadzenie działalności statutowej. Jakkolwiek najem realizowany był na warunkach preferencyjnych w stosunku do stawek rynkowych, dyrektorzy ISEZ podejmowali starania na rzecz pozyskania własnej siedziby. Nie przyniosły one do zakończenia kontroli NIK pożądanych rezultatów, co było w dużej mierze niezależne od ISEZ. NIK zwraca jednak uwagę, że jednocześnie w zasobie nieruchomości Instytutu znajdowały się działki położone w Krakowie, niewykorzystywane przez ISEZ do prowadzenia działalności, w stosunku do których w okresie objętym kontrolą nie planowano ich wykorzystania na cele statutowe, sprzedaży / wymiany czy czerpania pożytków finansowych.

OBSZAR

2. Gospodarka finansowa instytutu naukowego PAN

Opis stanu
faktycznego

2.1. Łączna wartość przychodów ISEZ w latach 2020-2025 (I półrocze) wyniosła 61 082,9 tys. zł³⁵. ISEZ otrzymał środki:

- na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, na podstawie art. 365 pkt 2 lit. „a-d” i „g” ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce³⁶, w łącznej wysokości 40 694,9 tys. zł (66,6% przychodów ogółem),
- środki pochodzące z innych źródeł 15 184,9 tys. zł (24,6% przychodów ogółem), w tym: m.in. z NCN w wysokości 11 990,1 tys. zł (19,6% przychodów ogółem), organizacja konferencji, warsztaty, wystawy, wyd. własne itd. 1 310,1 tys. zł (2,1% przychodów ogółem), pozostały przychody operacyjne 1 173,9 tys. zł (1,9% przychodów ogółem);

³⁵ Z czego w 2020 r. przychody wyniosły 9 134,5 tys. zł, w 2021 r. 10 504,6 tys. zł, w 2022 r. 10 017,1 tys. zł, w 2023 r. 11 114,1 tys. zł, w 2024 r. 13 279,8 tys. zł, a w 2025 r. (I półrocze) 7 032,8 tys. zł)

³⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm.; dalej: *Pswn*.

- na zadania finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej albo z niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), albo z innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi (art. 365 pkt 9 Pswn) w wysokości 3 397,3 tys. zł (5,5% przychodów ogółem),
- na utrzymanie aparatury i infrastruktury (art. 365 pkt 5 Pswn) – 1 220,2 tys. zł (2,0%),
- w ramach programów i przedsięwzięć ustanawianych przez Ministra (art. 365 pkt 7 Pswn) – 418 tys. zł (0,7%),³⁷
- na inwestycje związane z działalnością naukową (art. 365 pkt 4 lit. b Pswn) – 319,1 tys. zł (0,5%),
- z PAN w wysokości 116,4 tys. zł (0,2%),
- z darowizn, spadków i zapisów w wysokości 28,7 tys. zł (0,04%).

(akta kontroli str.2966-2967)

Koszty ogółem poniesione przez ISEZ wyniosły 60 743,4 tys. zł.³⁸ W latach 2020-2025 (I półrocze) największe koszty generowały rok do roku odpowiednio:

- wynagrodzenia i składniki od nich naliczane (łącznie 41 898,5 tys. zł, co stanowiło ok. 69,0% kosztów ogółem),
- zakupy towarów i usług (5 710,5 tys. zł, co stanowiło 9,4%),
- zużycie materiałów i energii (4 110,8 tys. zł, co stanowiło 6,8%).

(akta kontroli str. 2970)

Nakłady finansowe na działalność ISEZ w zakresie B+R (kategoria B+; nauki biologiczne), według sprawozdań PNT-01 sporządzonych i przesłanych terminowo do GUS³⁹, wyniosły odpowiednio:

- a) w 2020 r.: nakłady bieżące – 8688,1 tys. zł, inwestycyjne – 199,7 tys. zł;
- b) w 2021 r.: nakłady bieżące – 8104,3 tys. zł, inwestycyjne – 424,5 tys. zł;
- c) w 2022 r.: nakłady bieżące – 8526,0 tys. zł, inwestycyjne – 479,5 tys. zł;
- d) w 2023 r.: nakłady bieżące – 11467,9 tys. zł, inwestycyjne – 662,2 tys. zł;
- e) w 2024 r.: nakłady bieżące – 13138,8 tys. zł, inwestycyjne – 223,8 tys. zł;
- f) w 2025 r. (I półrocze): nakłady bieżące – 7525,7 tys. zł, inwestycyjne – 127,3 tys. zł.

Źródłem ich finansowania były środki pochodzące z budżetu państwa oraz NCN. W powyższym okresie:

- nie było żadnych zgłoszeń patentowych, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych czy znaków towarowych,
- nie realizowano żadnych przychodów ze sprzedaży praw własności intelektualnej.

³⁷ Programy „Wsparcie dla czasopism naukowych, „Społeczna odpowiedzialność nauki”, „Doskonała nauka II”.

³⁸ Z czego w latach 2020-2025 (I półrocze) wyniosły odpowiednio: 9 213,2 tys. zł; 10 077,1 tys. zł; 9 935,5 zł; 12 260,8 tys. zł; 12 998, 3 tys. zł; 6 258,5 tys. zł.

³⁹ Sprawozdanie za 2020 r. przekazano 17 marca 2021 r., za 2021 r. – 22 marca 2022 r., sprawozdania za 2022 r. – 22 marca 2023 r., sprawozdanie za 2023 r. – 2 kwietnia 2024 r., sprawozdania za 2024 r. – 28 marca 2025 r.

Efektem działalności ISEZ były m.in. publikacje, których liczba wynosiła: w 2020 r. – 81, w 2021 r. – 95, w 2022 r. – 104, w 2023 r. – 97, w 2024 r. – 85, a w 2025 r. (do 30 czerwca) – 47. Według danych bazy Scopus, w 2020 r. liczba cytowań wyniosła 1273, w 2021 r. – 1517, w 2022 r. – 1501, w 2023 r. – 1636, w 2024 r. 1867, a do końca czerwca 2025 r. – 1263.

(akta kontroli str. 740-809, 2990)

Podstawą wydatkowania środków były sporządzane przez Instytut corocznie plany finansowe, które przyjmowane były uchwałami Rady Naukowej Instytutu. Plany zawierały m.in. planowane przychody i koszty ogółem, planowany wynik finansowy oraz stan środków pieniężnych, należności i zobowiązań na początek każdego roku. W trakcie roku dokonywano aktualizacji planów w związku ze zmianami wysokości przyznanych środków, m.in. w ramach subwencji, dotacji oraz środków otrzymanych z UE. Zgodnie z komunikatem Ministra Nauki z 16 grudnia 2024 r. zostały przyznane Instytutowi środki zwiększające wysokość subwencji o kwotę 788,0 tys. zł, a Instytut nie sporządził aktualizacji planu finansowego w związku z otrzymaniem dodatkowych środków w ramach subwencji.

(akta kontroli str. 2063-2146, 2212-2222)

W kwestii braku aktualizacji planu finansowego na 2024 r. w związku z ww. zwiększeniem wysokości subwencji Dyrektor wyjaśniła, że środki te wpłynęły na rachunek bankowy Instytutu 19 grudnia 2024 r i zostały zaksięgowane 20 grudnia 2024 r. Ze względu na późny termin wpływu środków w ostatnich dniach roku obrachunkowego oraz konieczność równoczesnego prowadzenia prac związanych z zamknięciem roku budżetowego, przygotowaniem sprawozdań i rozliczeń finansowych, przygotowanie rzetelnej aktualizacji planu nie było możliwe z przyczyn leżących po stronie Instytutu. Otrzymane środki zostały ujęte w ewidencji księgowej zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie spowodowały przekroczenia planowanych kosztów, zwiększenia zobowiązań, ani pogorszenia wyniku finansowego Instytutu, a jego wykorzystanie uwzględniono w planie finansowym 2025 roku.

(akta kontroli str. 2226-2227)

Ze sprawozdań finansowych za lata 2020-2024 wynikało m.in., że:

- przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi wyniosły odpowiednio: w 2020 r. - 8 912,0 tys. zł, w 2021 r. - 10 660,8 tys. zł, w 2022 r. - 9 829,3 tys. zł, w 2023 r. - 11 235,1 tys. zł, w 2024 r. - 13 654,5 tys. zł;
- koszty działalności operacyjnej wyniosły odpowiednio: w 2020 r. - 9 213,2 tys. zł, w 2021 r. - 10 077,1 tys. zł, w 2022 r. - 9 935,6 tys. zł, w 2023 r. - 12 260,8 tys. zł, w 2024 r. - 12 998,3 tys. zł;
- zysk/strata netto: w 2020 r. (-) 126,2 tys. zł, w 2021 r. 823,1 tys. zł, w 2022 r. 265, 7 tys. zł, w 2023 r. (-) 827,0 tys. zł, w 2024 r. 986,4 tys. zł;
- środki pieniężne: w 2020 r. na początek okresu - 5 322,3 zł, na koniec okresu - 5 574,1 tys. zł, w 2021 r. na koniec okresu - 6 184, 4 tys. zł, w 2022 r. na koniec okresu 10 076,3 tys. zł, w 2023 r. na koniec okresu - 8 417,3 tys. zł, w 2024 r. na koniec okresu 8 876,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 2147-2222)

2.2. Instytut dysponował środkami pieniężnymi na rachunkach bankowych (zł i EUR) oraz w kasie w wysokości odpowiednio:

- 5 296 495,10 zł i 5 167,00 EUR oraz 3 775,15 zł – wg stanu na 1 stycznia 2020 r.;
- 8 585 896,28 zł i 67 030,24 EUR oraz 4 581,41 zł – wg stanu na 31 grudnia 2024 r. i 1 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 534-566, 2939-2943)

ISEZ nie zaciągał kredytów bankowych oraz nie otrzymał ani nie zbywał skarbowych papierów wartościowych.

(akta kontroli str. 567)

Według sprawozdania z wykorzystania subwencji za 2024 r. subwencja bazowa wynosiła 9 355,7 tys. zł, a jej zwiększenie na podstawie art. 368 ust. 9 Pswn – 2 280,4 tys. zł. W 2024 r. wykorzystano środki subwencji w wysokości 8 678,2 tys. zł (na pokrycie bieżących kosztów działalności). Równowartość odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych sfinansowanych z subwencji wynosiła 32,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 2244-2294)

Zgodnie z komunikatem Ministra Nauki z 30 kwietnia 2024 r. zostały przyznane Instytutowi środki zwiększające wysokość subwencji o kwotę 1 492,4 tys. zł z przeznaczeniem na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, w tym na pokrycie skutków finansowych związanych z podwyższeniem wynagrodzeń pracowników naukowych, wynikających z wejścia w życie rozporządzenia Ministra Nauki z dnia 15 lutego 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej⁴⁰.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa Instytutu, podwyższenie wynagrodzenia zasadniczego przyznano pracownikom naukowym, których wynagrodzenie zasadnicze w styczniu 2024 r. było niższe od minimalnego wynagrodzenia dla pracownika naukowego, zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Nauki. Według stanu na 28 lutego 2024 r. w ISEZ zatrudnionych było 70 pracowników, w tym 35 naukowych. W lutym 2024 r. na mocy przywołanego rozporządzenia 25 pracowników naukowych otrzymało podwyższenie wynagrodzenia zasadniczego z wyrównaniem za styczeń 2024 r. Wśród 10 pracowników naukowych, których wynagrodzenie zasadnicze nie zostało podwyższone:

- sześciu pracowników pełnoetatowych było finansowanych z projektów NCN z wynagrodzeniem wyższym niż minimalne;
- jeden pracownik przebywał na zasiłku chorobowym, a następnie do 4 marca 2025 r. na urlopie macierzyńskim i rodzicielskim; zmiana wynagrodzenia nastąpiła od 5 marca 2025 r.;
- jeden pracownik przebywał na urlopie bezpłatnym;
- dwóch pracowników – dyrektor i zastępca dyrektora ds. naukowych otrzymywali wynagrodzenie zasadnicze wyższe niż minimum, z racji pełnionej funkcji.

(akta kontroli str. 2005, 2015-2057, 2921-2938)

⁴⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 235.

Zgodnie z komunikatem Ministra Nauki z 16 grudnia 2024 r. zostały przyznane Instytutowi środki zwiększające wysokość subwencji o kwotę 788,0 tys. zł.

Główna Księgowa Instytutu wyjaśniła, iż środki te w grudniu 2024 r. wpłynęły na jeden wyodrębniony rachunek bankowy Instytutu, ponieważ nie wymagały szczególnego wyodrębnienia. Z chwilą zaewidencjonowania zostały one potraktowane jako całość przyznanych środków na rok 2024 i przeznaczone na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, w tym na bieżące potrzeby finansowe.

(akta kontroli str. 2006-2014, 2921-2938)

2.3. Decyzjami/zarządzeniami Dyrektora Instytutu w sprawie rozliczenia wyniku finansowego za poszczególne lata ustalono, iż:

- strata netto za 2020 r. pokryta została w całości z funduszu rezerwowego,
- zysk netto za 2021 r. został przeznaczony na zwiększenie funduszu podstawowego o 757,2 tys. zł i funduszu rezerwowego o 65,8 tys. zł,
- zysk netto za 2022 r. został przeznaczony na zwiększenie funduszu podstawowego o 244,4 tys. zł i funduszu rezerwowego o 21,3 tys. zł,
- strata netto za 2023 r. pokryta została z funduszu podstawowego w kwocie 628,8 tys. zł i z funduszu rezerwowego w kwocie 198,2 tys. zł,
- zysk netto za 2024 r. został przekazany na zasilenie funduszu rezerwowego w kwocie 78,9 tys. zł i zwiększenie funduszu podstawowego w kwocie 907,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 671-675, 2939-2943)

Według stanu na 1 stycznia 2020 r. środki na funduszu podstawowym wynosiły 4 332,3 tys. zł, w ciągu roku zwiększone o 1 063,7 tys. zł (z tytułu rozliczenia wyniku finansowego z roku poprzedniego), w wyniku czego na koniec 2020 r. i na początek 2021 r. wysokość środków na funduszu podstawowym wynosiła 5 396,0 tys. zł. W ciągu 2021 r. nie nastąpiły zmiany w funduszu podstawowym Instytutu. W 2022 r. nastąpiło zwiększenie środków o 757,2 tys. zł (z tytułu rozliczenia wyniku finansowego z poprzedniego roku), w wyniku czego wysokość środków na koniec 2022 r. i na początek 2023 r. wynosiła 6 153,3 tys. zł. W 2023 r. nastąpiło zwiększenie funduszu o 244,4 tys. zł. Na koniec 2023 r. i na początek 2024 r. wysokość środków na funduszu podstawowym wynosiła 6 397,7 tys. zł. W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie środków o 628,8 tys. zł (na pokrycie straty z 2023 r.). Na koniec 2024 r. i na początek 2025 r. wysokość środków na funduszu podstawowym ISEZ wynosiła 5 768,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 568, 2147-2222, 2939-2943)

Według stanu na 1 stycznia 2020 r. środki na funduszu rezerwowym wynosiły 117,5 tys. zł, w ciągu roku nastąpiło zwiększenie o 119,8 tys. zł (z tytułu rozliczenia wyniku finansowego z roku poprzedniego), w wyniku czego na koniec 2020 r. i na początek 2021 r. wysokość środków na funduszu rezerwowym wynosiła 237,3 tys. zł. W ciągu 2021 r. nastąpiło zmniejszenie środków o 126,2 tys. zł (z tytułu rozliczenia wyniku finansowego z roku poprzedniego), w wyniku czego wysokość środków na funduszu rezerwowym na koniec 2021 r. i na początek 2022 r. wynosiła 111,1 tys. zł. W 2022 r. nastąpiło zwiększenie środków o 65,8 tys. zł (z tytułu rozliczenia wyniku finansowego z 2021 r.), w wyniku czego wysokość środków na funduszu rezerwowym na koniec 2022 r. i na początek

2023 r. wynosiła 177,0 tys. zł. W 2023 r. nastąpiło zwiększenie funduszu o 21,3 tys. zł. Na koniec 2023 r. i na początek 2024 r. wysokość środków na funduszu rezerwowym Instytutu wynosiła 198,2 tys. zł. W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie środków o 198,2 tys. zł (na pokrycie straty z 2023 r.). Na koniec 2024 r. i na początek 2025 r. wysokość środków na funduszu rezerwowym ISEZ wynosiła 0.

(akta kontroli str. 568, 2147-2222, 2939-2943)

W okresie objętym kontrolą Instytut dokonywał odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (dalej: ZFŚS), zgodnie z obowiązującymi przepisami na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w drugim półroczu roku poprzedzającego ogłaszanego przez GUS⁴¹.

Według stanu na 1 stycznia 2020 r. środki na ZFŚS wynosiły 179,1 tys. zł, na 31 grudnia 2020 r. i 1 stycznia 2021 r. 219,8 tys. zł (w ciągu roku zwiększenie o 118,0 tys. zł i zmniejszenie o 77,4 tys. zł). Na 31 grudnia 2021 r. i 1 stycznia 2022 r. stan środków na funduszu wyniósł 231,7 tys. zł (w ciągu roku zwiększenie o 114,5 tys. zł i zmniejszenie o 102,6 tys. zł). Na 31 grudnia 2022 r. i 1 stycznia 2023 r. stan środków na ZFŚS wynosił 252,7 tys. zł (w ciągu roku zwiększenie o 121,3 tys. zł i zmniejszenie o 100,3 tys. zł). Na 31 grudnia 2023 r. i 1 stycznia 2024 r. stan środków ZFŚS wyniósł 280,7 tys. zł (w ciągu roku zwiększenie o 145,7 tys. zł i zmniejszenie o 117,7 tys. zł). Na 31 grudnia 2024 r. i 1 stycznia 2025 r. stan środków na funduszu wyniósł 379,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 641-670, 2939-2943)

ISEZ nie utworzył funduszy fakultatywnych, tj. funduszu badań własnych, funduszu stypendialnego i funduszu wdrożeń.

(akta kontroli str. 568, 640)

Od 2015 r. w ISEZ nie tworzone funduszu nagród. Na podstawie regulaminów wynagradzania nagrody dla pracowników były przyznawane decyzją dyrektora Instytutu, w oparciu o wnioski bezpośrednich przełożonych. Nagrody finansowane były z bieżących środków subwencyjnych.

(akta kontroli str. 2058, 2944-2965)

W latach 2020-2025 (wg stanu na 30 czerwca) obowiązywał w Instytucie regulamin wynagradzania⁴², w którym wskazano m.in. następujące zasady wypłacania nagród dla pracowników ISEZ:

- 1) o nagrodę roczną dla dyrektora Instytutu wnioskować mógł przewodniczący Rady Naukowej; nagrodę przyznawał Prezes PAN;
- 2) nagrodę roczną dla zastępców dyrektora oraz głównego księgowego ustalał dyrektor;
- 3) pracownikowi, który przez wzorowe wypełnianie swoich obowiązków, przejawianie inicjatywy w pracy i podnoszenie jej wydajności oraz jakości przyczyniał się szczególnie do wykonywania zadań Instytutu,

⁴¹ Odpis podstawowy 37,50% ww. wynagrodzenia na pracownika zatrudnionego w warunkach normalnych i 6,25% ww. wynagrodzenia na każdego emeryta i rencistę, nad którym Instytut sprawował opiekę socjalną.

⁴² Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu z 4 kwietnia 2018 r., zmienionym zarządzeniem z 22 listopada 2022 r.

dyrektor mógł przyznać nagrodę.

(akta kontroli str. 2615-2633, 2944-2965)

Pracownikom Instytutu wypłacono ze środków bieżących nagrody w łącznej wysokości 242,3 tys. zł, z tego:

- w 2020 r. – 20,7 tys. zł (19 pracowników w przedziale od 0,2 tys. zł do 3,5 tys. zł brutto);
- w 2021 r. – 39,6 tys. zł (11 pracowników 0,3-8,5 tys. zł brutto);
- w 2022 r. – 78,8 tys. zł (17 pracowników 0,2-12,0 tys. zł brutto);
- w 2023 r. – 100,4 tys. zł (22 pracowników 0,3-12,2 tys. zł brutto);
- w 2024 r. – 2,8 tys. zł (dwojgu pracowników w przedziale od 0,5 tys. zł do 2,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 2059-2092, 2944-2965)

2.4. Na podstawie zarządzenia Dyrektora Instytutu z 8 maja 2019 r. z dniem 1 października 2019 r. utworzona została szkoła doktorska prowadzona wspólnie z Instytutem Botaniki im. Władysława Szafera PAN, Instytutem Fizjologii Roślin im. F. Górskiego PAN, Instytutem Ochrony Przyrody PAN oraz Instytutem Zootechniki – Państwowym Instytutem Badawczym (umowa zawarta 8 maja 2019 r. pomiędzy ww. instytutami w sprawie wspólnego prowadzenia Szkoły Doktorskiej Nauk Przyrodniczych i Rolniczych). Kształcenie doktorantów w Szkole miało być interdyscyplinarne i przygotowywać do uzyskania stopnia naukowego doktora w zakresie dyscyplin: a) nauki biologiczne, b) rolnictwo i ogrodnictwo, c) zootechnika i rybactwo. Jednostką koordynującą był Instytut Botaniki, który miał zapewnić: wprowadzanie danych do systemu POL-on, zarządzanie środkami finansowymi i obsługę administracyjną, i obsługę księgową. Nadzór merytoryczny nad działalnością Szkoły sprawować miały rady naukowe jednostek prowadzących. Jednostki prowadzące Szkołę zobowiązane były do współfinansowania w równych częściach kosztów prowadzenia Szkoły, określonych w ww. umowie.

(akta kontroli str. 492-499)

Instytut poniósł koszty związane z realizacją umowy o współprowadzeniu Szkoły doktorskiej w łącznej wysokości 23,6 tys. zł, z tego: w 2020 r. – 3,9 tys. zł, w 2021 r. – 19,7 tys. zł. Poniesione przez Instytut koszty dotyczyły m.in.: zatrudnienia wykładowców, delegacji, wydatków związanych z aktywnością samorządu doktorantów, wykorzystania infrastruktury Instytutu, zakupu materiałów biurowych i eksploatacyjnych, szkoleń, dodatków funkcyjnych dla kierownictwa szkoły, dodatków ryczałtowych dla sekretarza szkoły i pracowników administracyjnych, obsługi prawnej, kosztów wykładów i prowadzonych zajęć. Dodatkowo poniesiono koszty związane z wypłatą stypendiów dla doktorantów Szkoły doktorskiej w łącznej wysokości 257,4 tys. zł, z tego: w 2020 r. – 7,9 tys. zł, w 2021 r. – 24,8 tys. zł, w 2022 r. – 76,0 tys. zł, w 2023 r. – 89,4 tys. zł i w 2024 r. – 59,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 500-533, 2921-2938)

W latach 2020-2025 (do 30 czerwca) Instytut zawarł sześć umów z Ministrem dotyczących przyznania środków, tj.:

- 1) umowę dofinansowania projektu w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” ustanowionego na podstawie art. 365 pkt 7 Pswn, na

113,9 tys. zł, z czego wykorzystano 68,0 tys. zł. Projekt był realizowany od 1 czerwca 2019 r. do 31 maja 2021 r. Szczegółowe badanie prawidłowości wykorzystania przekazanych środków wykazało, że wydatki poniesiono zgodnie z postanowieniami umowy i kosztorysu projektu, a środki niewykorzystane zostały zwrócone na rachunek bankowy Ministerstwa w terminie określonym w umowie. Na rachunek Ministerstwa przekazano też odsetki bankowe naliczone od środków zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku. Instytut terminowo przesłał do Ministerstwa raporty roczne i końcowy z realizacji zadania, które zawierały dane zgodne z ewidencją księgową prowadzoną dla projektu. Jedno z 10 zaplanowanych zadań nie zostało zrealizowane w związku z pandemią Covid. Z raportu końcowego wynikało, iż nie miało to negatywnego wpływu na osiągnięcie zaplanowanych efektów projektu.

(akta kontroli str. 200-257, 387-401, 2921-2938)

2) umowę dofinansowania projektu „Spadzista – krakowskie cmentarzysko mamutów” w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” ustanowionego na podstawie art. 365 pkt 7 Pwsn, na 80,5 tys. zł, z czego nie wykorzystano 32,98 zł, zwracając te środki – podobnie jako odsetki bankowe (w łącznej wysokości 161,64 zł) – na rachunek Ministerstwa. Projekt realizowano w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. Szczegółowe badanie prawidłowości wykorzystania przekazanych środków wykazało, że wydatki zrealizowano zgodnie z postanowieniami umowy, kosztorysem i harmonogramem projektu. Terminowo przesłano do Ministerstwa raporty roczne i raport końcowy z realizacji projektu, w których dane finansowe były zgodne z ewidencją księgową. Zrealizowano wszystkie zaplanowane działania. Osiągnięto założone efekty realizacji projektu, przede wszystkim stworzono wystawę prezentującą unikatowe znaleziska związane ze stanowiskiem łowców mamutów – Kraków Spadzista.

(akta kontroli str. 258-319, 402-459, 2921-2938)

3) umowę dofinansowania projektu „40th Anniversary of Polish Palaeoentomology” w ramach programu „Doskonała nauka II” ustanowionego na podstawie art. 365 pkt 7 Pwsn, na 183,5 tys. zł, z czego wykorzystano 162,7 tys. zł⁴³. Niewykorzystane środki w wysokości 20,8 tys. zł zostały terminowo zwrócone na rachunek bankowy Ministerstwa. Projekt był realizowany w okresie od 20 listopada 2024 r. do 20 lipca 2025 r. Szczegółowe badanie prawidłowości wykorzystania przekazanych środków wykazało, że wydatki zrealizowano zgodnie z postanowieniami umowy, kosztorysem i harmonogramem projektu. Terminowo przesłano do Ministerstwa raport roczny i raport końcowy z realizacji projektu. Dane finansowe w nich zawarte były zgodne z ewidencją księgową. Zrealizowano wszystkie zaplanowane działania. Osiągnięto założone efekty realizacji projektu - zorganizowano konferencję paleontologiczną „40th Anniversary of Polish Palaeoentomology”, w wyniku czego: nawiązano współpracę w ramach planowanych projektów badawczych obejmujących badania paleontologiczne, ukazano młodym badaczom potencjał naukowy w badaniach paleontologicznych, zaprezentowano bursztyn bałtycki jako bezcenne źródło skamieniałości

⁴³ Z innych źródeł na realizację projektu wykorzystano 23,7 tys. zł.

owadów, ukazano możliwości wykorzystania polskich kolekcji skamieniałości w międzynarodowych projektach badawczych.

(akta kontroli str. 320-375, 460-463, 2921-2938)

Według stanu na dzień zakończenia czynności kontrolnych⁴⁴ raporty końcowe z realizacji projektów w ramach programów „Wsparcie dla czasopism naukowych”, „Społeczna odpowiedzialność nauki”, „Doskonała nauka II” w systemie Obsługa Strumieni Finansowania (dalej: OSF) posiadały status „rozpatrywany”.

(akta kontroli str. 376-386, 2921-2938)

4) umowę dotyczącą stypendium dla młodego wybitnego naukowca. Przyznane środki w wysokości 194,0 tys. zł zostały w całości wykorzystane. Umowa była realizowana w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 10 grudnia 2022 r.;

5) umowę dotyczącą stypendium dla młodego wybitnego naukowca. Przyznano środki w wysokości 194,0 tys. zł, z czego wykorzystano 102,4 tys. zł. Umowa była realizowana w okresie od 10 sierpnia 2021 r. do 10 lutego 2023 r.

W poszczególnych latach objętych kontrolą na stypendia ministra dla wybitnych młodych naukowców ISEZ wydatkował: w 2020 r. – 64,7 tys. zł, w 2021 r. – 91,6 tys. zł, w 2022 r. – 129,4 tys. zł, a w 2023 r. – 10,8 tys. zł. Kwota przyznanego stypendium wynosiła 5,4 tys. zł miesięcznie.

(akta kontroli str. 464, 479-491, 2228-2243, 2921-2938)

6) umowę dotacji celowej na realizację inwestycji związanej z działalnością naukową – „Usuwanie szkód po nawałnicy w Muzeum Przyrodniczym Instytutu” w wysokości 319,1 tys. zł. Realizacja umowy nastąpiła w latach 2021-2023, w związku z zalaniem Muzeum po nawałnicy, jaka miała miejsce w Krakowie 9 i 15 lipca oraz 5 sierpnia 2021 r.

Instytut wystąpił do Ministerstwa 26 sierpnia 2021 r. z wnioskiem w trybie szczególnym/losowym o przyznanie środków na usuwanie skutków nawałnicy. W uzasadnieniu wniosku podano, iż w pierwszej kolejności przystąpiono do naprawy dachu i wymiany uszkodzonych przez grad wentylatorów, spowodziowego sprzętania, zrywania tynków, odgrzybiania, nakładania świeżych tynków oraz malowania, co zostało wykonane niezwłocznie po otrzymaniu decyzji od ubezpieczyciela w sprawie wysokości przyznaných środków finansowych. Instytut musi jednak podjąć działania prewencyjne w celu zminimalizowania wystąpienia podobnych zagrożeń w przyszłości. W 2021 r. miały być wykonane prace związane ze zwiększeniem przepustowości kanalizacji sanitarnej oraz umożliwiające zasilanie elektryczne pomp odwadniających. W 2022 r. miały być wykonane w szczególności: system ppoż., naprawa uszkodzonej podczas gradobicia centrali wentylacyjnej z automatyką sterującą pracą systemu oraz zakup i montaż uszkodzonych drzwi.

W umowie z 26 listopada 2021 r. ISEZ przyznano środki we wnioskowanej wysokości, z tego 30,4 tys. zł na 2021 r. i 288,7 tys. zł na 2022 r. Do umowy dotacji zawarto:

⁴⁴ 16 grudnia 2025 r.

- aneks nr 1 z 22 grudnia 2022 r., zgodnie z którym środki przyznane na 2022 r. mogły zostać wykorzystane w 2023 r.;
- aneks nr 2 z 30 czerwca 2023 r., zmieniający harmonogram rzeczowo-finansowy inwestycji⁴⁵.

Instytut prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową i rachunek bankowy dla środków dotacji celowej. Faktury dotyczące wydatków pokrytych ze środków dotacji celowej zostały opisane zgodnie z postanowieniami umowy.

(akta kontroli str. 836-862, 2921-2938)

Instytut terminowo przesłał do Ministerstwa raporty roczne:

- za 2021 r., w którym rozliczył wydatkowanie otrzymanych środków, zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym do umowy, na dwa zadania: naprawę kanalizacji oraz montaż zasilania elektrycznego pomp odwadniających (30,4 tys. zł);
- za 2022 r., w którym rozliczono w ramach dotacji zakup trzech osuszaczy (łącznie koszt 15,1 tys. zł, w tym 14,6 tys. zł ze środków dotacji).

Terminowo sporządzono raport końcowy z realizacji zadania, w którym wskazano m.in., że w 2023 r. zaszła konieczność montażu dodatkowych czujek przeciwpożarowych. Niezbędnym było też zatrudnienie inspektora nadzoru inwestorskiego. Zrealizowano wymianę systemów bezpieczeństwa alarmowego ppoż (łącznie koszt 353,7 tys. zł, w tym z dotacji 274,1 tys. zł), a na usługę nadzoru inwestorskiego wydatkowano 12,3 tys. zł ze środków własnych.

(akta kontroli str. 863-896, 2921-2938)

Instytut terminowo przekazał na rachunek Ministerstwa odsetki od środków dotacji zgromadzone na rachunku bankowym ISEZ (w łącznej wysokości 15,2 tys. zł).

(akta kontroli str. 2655, 2921-2938)

Pismem z 3 kwietnia 2024 r. Ministerstwo zatwierdziło rozliczenie końcowe inwestycji sfinansowanej ze środków dotacji celowej.

(akta kontroli str. 2654)

30 października 2019 r. Instytut wystąpił do Ministerstwa z wnioskiem o przyznanie dotacji podmiotowej na finansowanie w latach 2020-2022 kosztów utrzymania aparatury naukowo-badawczej/stanowiska badawczego pn. *Naukowa Kolekcja Zoologiczna*. Wnioskowano łącznie o kwotę 1 220,2 tys. zł, z tego: w 2020 r. – 436,7 tys. zł, w 2021 r. – 384,8 tys. zł i w 2022 r. – 398,7 tys. zł. Decyzją z 9 lipca 2020 r. Minister przyznał ISEZ wnioskowaną kwotę. Ze złożonych do Ministerstwa raportów rocznych i końcowego wynikało m.in., że:

- w 2020 r. z przyznanych środków wykorzystano 323,3 tys. zł, przenosząc pozostałe środki (113,4 tys. zł) na kolejny rok;

⁴⁵ W 2023 r. zrealizowano wymianę systemu bezpieczeństwa (alarmowego ppoż) za 274,1 tys. zł, a nie zrealizowano wymiany centrali wentylacyjnej oraz wymiany uszkodzonych drzwi, zaplanowanych pierwotnie w tej kwocie. We wnioskach o zmianę zakresu realizowanej inwestycji z 18 i 23 kwietnia 2023 r. Instytut wskazał, iż ze względu na znaczny wzrost cen spowodowany pandemią Covid nie jest możliwe zrealizowanie w ramach przyznanych środków całego zakresu zadań założonych w umowie. Najpilniejszą potrzebą była wymiana systemu ppoż.

- w 2021 r. wydatkowano 447,2 tys. zł (w tym niewykorzystane środki z 2020 r.), a środki niewykorzystane (51,0 tys. zł) przeniesiono na następny rok. Rozliczenie raportów za 2020 r. i 2021 r. zostało przyjęte i zaakceptowane przez Ministerstwo pismem z 3 lipca 2023 r.
- w 2022 r. wydatkowano 449,7 tys. zł (w tym środki niewykorzystane z 2021 r.). Pismem z 23 listopada 2023 r. Ministerstwo poinformowało Instytut o zatwierdzeniu rozliczenia końcowego.

(akta kontroli str. 2374-2453, 2656, 2921-2938)

Szczegółowej analizie poddano 10 losowo wybranych dokumentów dotyczących wydatkowania środków otrzymanych w latach 2020-2025 (do 30 czerwca) z Ministerstwa w ramach subwencji na działalność Instytutu oraz w ramach dotacji podmiotowej (decyzja Ministra z 9 lipca 2020 r. na finansowanie w latach 2020-2022 kosztów związanych z utrzymaniem aparatury naukowo-badawczej/stanowiska badawczego pn. *Naukowa Kolekcja Zoologiczna*), na łączną kwotę 28,2 tys. zł⁴⁶. Badanie wykazało, że środki wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem, każdorazowo za zgodą dyrektora ISEZ.

(akta kontroli str. 2564-2596, 2652-2653)

Ze środków PAN (Biuro Współpracy z Zagranicą) finansowe były wyjazdy i przyjazdy w ramach umów wymiany osobowej naukowców (projekty o współpracy naukowej między PAN i jej zagranicznymi odpowiednikami w Rumunii, Ukrainie, Estonii, Bułgarii, Węgrzech, Wielkiej Brytanii, USA, Chorwacji i Niemczech. W latach 2020-2025 (do 30 czerwca) z PAN na sfinansowanie wymiany osobowej otrzymano środki w wysokości 116,4 tys. zł. Szczegółowemu badaniu poddano wydatki poniesione w związku z:

- umową zawartą przez PAN z Estońską Akademią Nauk, na podstawie której pracownik naukowy ISEZ miał odbyć w Estonii (University of Tartu) po sześć wizyt w każdym roku w ramach pracy nad projektem „Diversity of microbial and microfauna communities”. Strona polska zobowiązana była pokryć jedynie koszty transportu;
- umową zawartą przez PAN z Bułgarską Akademią Nauk na lata 2024-2026 dotyczącą wymiany pracowników naukowych i wizyt badawczych z ISEZ w Bułgarii (Institute of Biodiversity and Ecosystem Research Sofia). Ustalono następujące koszty: dieta dzienna 35 EUR, zakwaterowanie za noc 75 EUR, koszty transportu 1800 zł.

W związku z umową zawartą z Estońską Akademią Nauk ze środków PAN sfinansowano koszty delegacji do Estonii w 2022 r. – w wysokości 1 144,22 zł, w 2023 r. – 1 676,64 zł, w 2024 r. – 1 340,49 zł. Rozliczenie nastąpiło w oparciu o sprawozdanie sporządzone przez pracownika naukowego, który odbył wizytę

⁴⁶ 1) Udział w szkoleniu obrączkarskim (0,5 tys. zł); 2) badania laboratoryjne (2,3 tys. zł); 3) publikacja w projekcie *Cytogenetyczne i genetyczne pokrewieństwo owadów, ze szczególnym uwzględnieniem prostoskrzydłych (Orthoptera)* (2,1 tys. zł); 4) zakup regałów metalowych (4,5 tys. zł); 5) zakup odczynników (10,0 tys. zł); 6) usługa preparacyjna i zabezpieczająca owady (1,5 tys. zł); 7) usługa datowania próbek kości (2,9 tys. zł); 8) zakup artykułów laboratoryjnych (1,5 tys. zł); 9) zakup materiałów w projekcie *Strategie reprodukcyjne ptaków wodno-błotnych – kontynuacja* (2,6 tys. zł) i 10) zakup materiałów do badań naukowych realizowanych z wykorzystaniem technik molekularnych (0,3 tys. zł).

w Estonii (w sprawozdaniu podał m.in. daty odbycia wizyt i podjęte w ich ramach działania). Na tej podstawie Instytut wystawił noty księgowe dla PAN. Środki po przekazaniu przez PAN zostały przesłane na konto pracownika naukowego jako zwrot kosztów delegacji.

W związku z umową zawartą z Bułgarską Akademią Nauk ze środków PAN sfinansowano koszty delegacji do Bułgarii w 2024 r. w wysokości 3 880,64 zł i w 2025 r. w wysokości 3 793,41 zł. Rozliczenie nastąpiło w oparciu o sprawozdanie sporządzone przez pracownika naukowego, który odbył wizytę w Bułgarii (w sprawozdaniu podał m.in. daty odbycia wizyt, działania w ich ramach podjęte). Na tej podstawie Instytut wystawił noty księgowe dla PAN. Środki po przekazaniu przez PAN zostały przesłane na konto tego pracownika.

(akta kontroli str. 676-723, 2454-2466)

2.5. Specjalista ds. Pracowniczych i Płac wyjaśniła, że w ISEZ umowy cywilnoprawne zawierano w latach 2020-2025 (I półrocze) w oparciu o *Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej kwoty 130 000 zł*⁴⁷ oraz o Procedury kontroli zarządczej w ISEZ PAN. Z obowiązku stosowaniu procedury określonej w ww. regulaminie wyłączono m.in. umowy cywilnoprawne, których przedmiotem były usługi świadczone przez pracowników Instytutu nieobjęte ich zakresem obowiązków wynikającym z umowy o pracę, oraz takie, których przedmiotem był zakup o jednorazowej wartości nieprzekraczającej 2,0 tys. zł netto.

(akta kontroli str. 810-835, 2691)

Od 1 stycznia 2020 r. do 30 czerwca 2025 r. zawarto 585 umów cywilnoprawnych, z czego 104 umowy o dzieło oraz 481 umów zlecenia. 98 umów o dzieło podpisano z kontrahentami zewnętrznymi, a sześć z pracownikami Instytutu. 455 umów zlecenia podpisano z kontrahentami zewnętrznymi, a 26 z pracownikami ISEZ. Żadna z umów cywilnoprawnych nie została zawarta z członkiem kierownictwa Instytutu.

Łączna wartość wszystkich zawartych umów cywilnoprawnych w okresie objętym kontrolą wyniosła 2 461,5 tys. zł, z tego z pracownikami ISEZ 100,6 tys. zł, a z kontrahentami zewnętrznymi 2 360,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 2860-2900)

Szczegółowym badaniem objęto 12 umów cywilnoprawnych na łączną kwotę 87,2 tys. zł⁴⁸; cztery umowy z pracownikami oraz osiem z kontrahentami zewnętrznymi.

(akta kontroli str. 2860-2900)

Dyrektor oraz były Dyrektor wyjaśnili, że pracownika wykonującego umowę władze Instytutu wybierały na podstawie znajomości jego profilu, posiadanych kompetencji i kwalifikacji, doświadczenia zawodowego oraz dostępności

⁴⁷ Wprowadzone zarządzeniem nr DA. 021.01.2020 Dyrektora Instytutu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości kwoty 30 000 euro, dalej: *regulamin udzielania zamówień podprogowych z 2020 r.*, zastąpione zarządzeniem nr DA.021.2.2021 Dyrektora Instytutu z 19 stycznia 2021 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej kwoty 130 000 zł, dalej: *regulamin udzielania zamówień podprogowych z 2021 r.*

⁴⁸ Dobór próby według osądu kontrolera.

w danym okresie. Wybór był nadzorowany przez kierownika projektu lub jednostkę organizacyjną ISEZ i zatwierdzany przez dyrektora. Pracownicy ISEZ byli wybierani wyłącznie do realizacji zadań wykraczających poza zakres standardowych obowiązków wynikających z umowy o pracę.

W wyniku badania czterech umów zawartych z pracownikami ISEZ (trzy umowy zlecenia oraz jedna umowa o dzieło) na łączną kwotę 32,8 tys. zł stwierdzono, że:

- zakres prac określony we wszystkich umowach wykraczał poza obowiązki służbowe tych pracowników,
- w trzech umowach zlecone zadania wykonywane były poza godzinami pracy etatowej i nie w okresach przebywania na zwolnieniu lekarskim; w przypadku jednej umowy zlecone zadanie wykonywane było częściowo w godzinach pracy etatowej zleceniobiorcy w ISEZ, a także w dniach, gdy przebywał on na zwolnieniu lekarskim, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w przypadku trzech umów odbiór prac potwierdzano na rachunkach, a w przypadku jednej umowy nie został potwierdzony, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2692-2742)

Dla umów cywilnoprawnych zawieranych z kontrahentami zewnętrznymi, których wartość szacunkowa nie przekraczała 20,0 tys. zł, regulaminy udzielania zamówień podprogowych przewidywały dokonanie rozeznania rynku przeprowadzane w oparciu o weryfikację stron internetowych, zapytania skierowane bezpośrednio do wykonawców lub informację telefoniczną i przy zastosowaniu zasad określonych w § 3 regulaminu *Wszelkie wydatki ponoszone w ramach niniejszego regulaminu, bez względu na wartość zamówienia, muszą być dokonywane w sposób: 1) celowy, oszczędny i z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów; 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań; 3) zgodnie z zasadami konkurencyjności, równego traktowania Wykonawców i z zasadą jawności*.

Potwierdzeniem dokonania rozeznania rynku była adnotacja na rachunku lub fakturze.

W wyniku badania ośmiu umów zawartych z kontrahentami zewnętrznymi (siedem umów zlecenie oraz jedna umowa o dzieło) na łączną kwotę 54,4 tys. zł stwierdzono, że:

- zakres zleconych prac nie mieścił się w zakresie obowiązków pracowników Instytutu,
- w przypadku czterech umów zlecenia wybór wykonawcy nie podlegał obowiązkowi rozeznania rynku, a w przypadku kolejnych czterech umów zlecenia przed ich podpisaniem nie dokonano rozeznania rynku, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- potwierdzono wykonanie zleceń i dokonano odbioru dzieła;
- w sześciu umowach zakres zleconych zadań opisany był wyczerpująco, a w przypadku dwóch umów nie został precyzyjnie określony, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 810-835, 2743-2858)

2.6. Koszty usług obcych w Instytucie wyniosły łącznie 5 056,8 tys. zł, z tego w 2020 r. – 714,7 tys. zł, w 2021 r. – 1 242,9 tys. zł, w 2022 r. – 800,0 tys. zł,

w 2023 r. – 928,2 tys. zł, w 2024 r. – 1 371,1 tys. zł i w I połowie 2025 r. – 777,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 2147-2195)

Instytut nie miał regulacji wewnętrznych dotyczących udzielania zamówień o wartości powyżej 130,0 tys. zł, co jak wyjaśniła Dyrektor – podyktowane było kompletnością regulacji ustawowych, które planowano stosować wprost.

(akta kontroli str. 2527-2530)

W przypadku zamówień niepodlegających przepisom Pzp zastosowanie miały regulaminy udzielania zamówień podprogowych z 2020 r. i 2021 r. oraz regulaminy pracy komisji przetargowej⁴⁹.

(akta kontroli str. 810-835)

Zgodnie z regulaminem udzielania zamówień podprogowych, zapytanie ofertowe winno być zamieszczone na stronie internetowej ISEZ (obowiązkowe w przypadku zamówień o wartości szacunkowej powyżej 50,0 tys. zł) lub wysłane do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców. Proces udzielenia zamówienia miał być udokumentowany w protokole lub notatce, zawierających m.in. informację o sposobie upublicznienia zapytania ofertowego, wykaz ofert, wskazanie wybranej oferty wraz z uzasadnieniem wyboru.

(akta kontroli str. 810-835)

W toku kontroli NIK w ISEZ wprowadzono nowy regulamin udzielania zamówień podprogowych⁵⁰, w którym określono m.in.:

- zasady tworzenia i aktualizacji planu zamówień;
- konieczność sporządzania pisemnego wniosku dla zamówień o wartości większej niż 10,0 tys. zł;
- konieczność uzyskania gwarancji środków finansowych na realizację zamówienia przed uruchomieniem procedury wnioskowania.

(akta kontroli str. 2531-2553)

Szczegółowemu badaniu poddano trzy postępowania⁵¹, w wyniku których udzielono zamówień na:

- 1) *Prace remontowo-budowlane, instalacyjne w pomieszczeniach 219, 220, 227 oraz 224 Instytutu (dalej: Prace w pomieszczeniach ISEZ)*⁵²;
- 2) *Wykonanie audytu projektów (19 projektów: 18 projektów NCN i 1 projektu ERC) oraz audytu działalności statutowej (dalej: Wykonanie audytu)*⁵³;
- 3) *22nd Annual Meeting of the European Association of Vertebrate Palaeontologists, 30 June - 5 July 2025 (dalej: 22nd Annual Meeting)*⁵⁴.

⁴⁹ Wprowadzone zarządzeniem nr DA. 021.2.2020 w sprawie wprowadzenia Regulaminu pracy komisji przetargowej, zastąpione zarządzeniem nr DA. 021.3.2021 w sprawie Regulaminu pracy komisji przetargowej.

⁵⁰ Zarządzenie Dyrektora z 6 października 2025 r. (weszło w życie 13 października 2025 r.).

⁵¹ Dobór na podstawie osądu kontrolera.

⁵² Postępowanie prowadzone w styczniu 2023 r.

⁵³ Postępowanie prowadzone od stycznia do marca 2024 r.

⁵⁴ Postępowanie prowadzone od czerwca do lipca 2025 r.

Z protokołu z postępowania *Prace w pomieszczeniach ISEZ* wynikało, iż wartość szacunkową zamówienia ustalono na 55,0 tys. zł netto. Do trzech podmiotów wystosowano zapytanie ofertowe wraz z przedmiarem robót, formularzem ofertowym, wzorem umowy oraz wzorem kosztorysu ofertowego. Kryterium oceny ofert była cena – 100%. W wyznaczonym terminie wpłynęły dwie oferty. Za najkorzystniejszą uznano ofertę z najniższą ceną. Informacje o wyborze najkorzystniejszej oferty przesłano do uczestników postępowania. Z przebiegu postępowania został sporządzony protokół, zatwierdzony przez dyrektora Instytutu. Z wybranym wykonawcą zawarto umowę, w której określono szczegółowo jej przedmiot i termin realizacji. Po zgłoszeniu przez wykonawcę zakończenia robót sporządzono protokół odbioru prac. Postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z regulaminem udzielania zamówień podprogowych z 2021 r.

(akta kontroli str. 2597-2602, 2913-2920)

Były Dyrektor oświadczył, iż remonty w pomieszczeniach nr 219, 220, 224 i 227 były związane z organizacją przestrzeni badawczej do realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych NCN, z dużym prawdopodobieństwem w oparciu o koszty pośrednie z grantów.

(akta kontroli str. 2609)

Z protokołu z postępowania *Wykonanie audytu* wynikało, iż wartość szacunkową zamówienia ustalono na 40,0 tys. zł netto. Zapytanie ofertowe skierowano do trzech wykonawców; wpłynęły dwie oferty. Za najkorzystniejszą uznano ofertę z najniższą ceną. Z przebiegu postępowania sporządzono protokół, zatwierdzony przez dyrektora Instytutu. Z wybranym wykonawcą została zawarta umowa, w której określono szczegółowo przedmiot zamówienia oraz termin realizacji. W terminie umownym wykonano i dokonano odbioru części zamówienia. Wykonanie i odbiór całości zamówienia nastąpił po terminie wskazanym w umowie. Umowa w § 8 przewidywała kary umowne w sytuacji zwłoki w dostarczeniu przedmiotu zamówienia, co mogło mieć miejsce w przypadku zawinienia przez wykonawcę.

(akta kontroli str. 3064-3081)

Odnosnie do opóźnienia w wykonaniu ww. zamówienia Dyrektor wyjaśniła, iż termin realizacji usługi został przesunięty z powodów zdrowotnych wykonawcy, o czym poinformował on ją telefonicznie. W kwestii nienaliczenia kar umownych za ww. opóźnienie Dyrektor wyjaśniła, że po konsultacji z kancelarią prawną obsługującą Instytut, która wskazała na orzecznictwo Sądu Najwyższego w przypadku niedotrzymania terminu z przyczyn niezawinionych przez wykonawcę, oraz przesłanek miarkowania kary umownej przez Sąd, odstąpiono od naliczenia kary umownej z uwagi na ryzyko poniesienia kosztów procesu sądowego.

(akta kontroli str. 2527-2530, 2609-2611, 3064-3068)

W kwestii braku wniosku o udzielenie zamówienia publicznego i zasadności udzielania zamówienia *Wykonanie audytu* Dyrektor wyjaśniła, że zlecenie wykonania audytu zostało podjęte z jej inicjatywy po objęciu stanowiska dyrektora po zakończeniu ośmioletniej kadencji poprzedniego dyrektora. W tym okresie w Instytucie nastąpiły istotne zmiany organizacyjne i kadrowe, a także

pojawiła się potrzeba dokonania niezależnej i obiektywnej oceny funkcjonowania Instytutu. Celem audytu była weryfikacja obowiązujących procedur, ocena zgodności działań z przepisami prawa, identyfikacja obszarów wymagających usprawnień, potwierdzenie prawidłowości dotychczasowych działań oraz wskazanie kierunków dalszego doskonalenia zarządzania. Audyt miał charakter naprawczy i prewencyjny, a jego wyniki pozwoliły na szybkie wdrożenie działań korygujących oraz zwiększenie transparentności i efektywności funkcjonowania Instytutu. W 2024 r. obowiązujące w Instytucie regulacje wewnętrzne nie przewidywały obowiązku sporządzania wniosku zakupowego dla zamówień poniżej 130,0 tys. zł. W związku z powyższym wniosek zakupowy nie został sporządzony.

(akta kontroli str. 2609-2611)

Postępowanie o udzielenie zamówienia *22nd Annual Meeting* zostało wszczęte na podstawie wniosku o przeprowadzenie postępowania. Szacunkowa wartość zamówienia została ustalona w oparciu o badanie rynku-(w przypadku każdej z części zapytania ofertowe skierowano do trzech podmiotów), wyniosła 27,8 tys. zł netto. Elementami oceny ofert w zakresie części 1 były: cena 60% oraz skład oferowanej usługi – 40%, a w zakresie części 2: cena – 60%, odległość od miejsca organizacji konferencji – 10% oraz skład oferowanej usługi – 30%. Z jedynym wykonawcą, który złożył ofertę na realizację części 1, podpisana została umowa. Na wykonanie części 2 wpłynęły trzy oferty, jednak najniższa zaoferowana cena znacząco przekroczyła kwotę przeznaczoną na sfinansowanie zamówienia. Przeprowadzono II turę postępowania – po poinformowaniu wykonawców o założonej maksymalnej wysokości kwoty zaplanowanej na jednego uczestnika. W II turze wszystkie trzy firmy zaoferowały taką samą cenę. Pozostałe warunki złożonych ofert nie uległy zmianie (odległość i warunki otrzymania punktacji za skład oferty). Spośród złożonych ofert dla części 2 wybrano ofertę najkorzystniejszą pod względem odległości od miejsca organizacji konferencji. Z wybranymi wykonawcami zostały zawarte umowy na wykonanie przedmiotu zamówienia.

(akta kontroli str. 2597-2602, 2913-2920)

Szczegółowemu badaniu poddano zamówienie udzielone w oparciu o przepisy Pzp w trybie podstawowym bez negocjacji pn. *Remont systemu sygnalizacji pożaru – SSP, wentylacji mechanicznej, części dachu, wymiana drzwi na kondygnacji podziemnej w budynku Muzeum Przyrodniczego ISEZ PAN*. Zamówienie było podzielone na trzy części. Szacunkowa wartość zamówienia została ustalona na podstawie kosztorysu inwestorskiego i wynosiła 421,4 tys. zł. Komisja przetargowa została powołana zarządzeniem Dyrektora Instytutu z 28 września 2022 r. w trzyosobowym składzie. Postępowanie to zostało unieważnione. Na stronie internetowej zamieszczono informację oraz poinformowano uczestników postępowania o unieważnieniu postępowania dla zadań 2 i 3, w związku z faktem, iż nie wpłynęła żadna oferta, oraz dla zadania 1, gdyż cena jedynej oferty przewyższała kwotę, jaką zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. Ponownie wszczęte postępowanie prowadzono w trybie podstawowym bez możliwości negocjacji na podstawie art. 275 ust. 1 Pzp. Kryteriami oceny ofert były: cena – 60% i okres gwarancji/rękojmi – 40%. SWZ zawierała wszystkie elementy wymagane art. 134 Pzp. Załącznikami do specyfikacji były: projekt techniczno-budowlany oraz specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót. SWZ została udostępniona na stronie internetowej

Instytutu w okresie wskazanym w art. 133 Pzp (SWZ była modyfikowana w związku z zapytaniem wykonawców - dokonano zmian terminu związania ofertą i terminu składania ofert). Kierownik zamawiającego, członkowie komisji przetargowej, osoba odpowiedzialna za przygotowanie SWZ terminowo złożyli oświadczenia określone w art. 56 ust. 4 Pzp. Przed otwarciem ofert zamawiający wskazał kwotę, jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia.

Do upływu terminu składania ofert do Instytutu wpłynęły: trzy oferty na część 1 i jedna na część 3. Dla części 1 dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty. Na podstawie art. 255 pkt 1 oraz pkt 3 Pzp unieważniono postępowanie dla zadań 2 i 3. Na zadanie 2 nie złożono żadnej oferty. Oferta złożona na zadanie 3 znacznie przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. Oferta na zadanie 1 również przewyższa kwotę, jaką zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie tej części.

Komisja przetargowa sporządziła protokół z przebiegu postępowania. Zawiadomienie o unieważnieniu postępowania dla zadań 2 i 3 przesłano do wykonawców biorących udział w postępowaniu oraz zamieszczono na stronie internetowej. W przypadku części 1 zamówienia informację o wyborze najkorzystniejszej oferty również zamieszczono na stronie internetowej oraz przesłano do wykonawców biorących udział w postępowaniu. Z wybranym wykonawcą została zawarta umowa na realizację zadania 1. Wykonawca miał wykonać przedmiot umowy za kwotę 322,6 tys. zł brutto, w terminie 60 dni od daty zawarcia umowy, tj. do 19 sierpnia 2023 r. Ogłoszenie o wyniku postępowania zostało zamieszczone w BZP, zgodnie z art. 265 ust. 1 Pzp.

Były Dyrektor wyjaśnił, że zamawiający zdecydował się na realizację najważniejszej i najpilniejszej części zamówienia – remontu systemu sygnalizacji pożaru (SSP).

W trakcie realizacji zamówienia wykonawca poinformował Instytut o konieczności wykonania robót dodatkowych nieprzewidzianych w pierwotnym projekcie i nieobjętych zakresem umowy (wykonanie dodatkowych czujek ppoż). Sporządzono protokół konieczności wykonania dodatkowych robót (załącznikiem do protokołu konieczności był kosztorys robót dodatkowych na kwotę 31,1 tys. zł.) oraz sporządzono aneks nr 1 do umowy, zgodnie z którym uległa zmianie wysokość wynagrodzenia dla wykonawcy na kwotę 353,7 tys. zł oraz przesunięty został termin zakończenia robót do 19 października 2023 r. Po wykonaniu prac sporządzony został protokół odbioru końcowego przedmiotu umowy (zgodnie z umową oraz aneksem nr 1). Komisja odbiorowa stwierdziła, iż roboty zostały wykonane bez wad i zostały odebrane od wykonawcy. Wykonawca udzielił 36-miesięcznej gwarancji na wykonane prace, co było zgodne ze złożoną ofertą. Instytut nie zamieścił w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy w myśl art. 448 Pzp, co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2597-2608, 2645-2651, 2913-2920)

2.7. W latach 2020-2025 (I półrocze) ISEZ wprowadzał do systemu POL-on sprawozdania z wykorzystania w poprzednim roku środków finansowych przyznanych przez Ministra (subwencja oraz stypendia).

Sprawozdania z wykorzystania subwencji w poszczególnych latach objętych kontrolą zawierały rzetelne dane, zgodne ze stanem faktycznym oraz ewidencją

finansowo-księgową. Wprowadzano je do systemu do końca II kwartału każdego roku, zgodnie z § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia Ministra Nauki z dnia 12 września 2024 r. w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on⁵⁵ oraz § 16 ust. 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on⁵⁶.

(akta kontroli str. 2244-2294)

ISEZ składał corocznie w latach 2020-2023 sprawozdania⁵⁷ z wykorzystania – na podstawie art. 365 pkt 8 Pswn – środków na stypendia ministra dla wybitnych młodych naukowców⁵⁸. Badanie terminowości czterech złożonych sprawozdań wykazało, że dwa sprawozdania: za 2020 r. oraz za 2023 r. złożono z opóźnieniem odpowiednio 26 i 20 dni w stosunku do terminu określonego w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia z 6 marca 2019 r., co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Dwa pozostałe sprawozdania: za 2021 r. i 2022 r. złożono terminowo.

Informacje zawarte w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z dokumentacji finansowo-księgowej.

(akta kontroli str. 2228-2243)

2.8. W ISEZ w okresie 2020-2025 (I półrocze) nie prowadzono audytu wewnętrznego w rozumieniu art. 274 ust. 4 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 1185-1187)

2.9. W ISEZ obowiązywał Regulamin kontroli zarządczej przyjęty zarządzeniem Dyrektora z 30 czerwca 2010 r. w sprawie procedur kontroli zarządczej, zmieniony zarządzeniem Dyrektora z 31 grudnia 2013 r. Dotyczył on w szczególności mechanizmów kontroli przy wydatkowaniu środków publicznych oraz dokumentowania przeprowadzenia kontroli.

(akta kontroli str. 947-1003)

Regulamin kontroli zarządczej przewidywał trzy formy kontroli: wstępną, bieżącą i następną, a sposobem (dowodem) przeprowadzenia kontroli była w szczególności weryfikacja opatrzona podpisem na dokumentach finansowych i merytorycznych osoby odpowiedzialnej.

Dyrektor wyjaśniła, że:

- w badanym okresie Instytut nie prowadził formalnych, kompleksowych kontroli wewnętrznych w rozumieniu audytu obejmującego całość działalności jednostki,
- czynności kontrolne są realizowane na bieżąco w ramach obowiązków dyrektora oraz głównej księgowej,
- kontrola dokumentów księgowych odbywa się systematycznie poprzez właściwe dekrety.

(akta kontroli str. 947-1003, 1185-1187)

⁵⁵ Dz.U. poz. 1403.

⁵⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 700. Rozporządzenie utraciło moc 24 września 2024 r. dalej: *rozporządzenie z 6 marca 2019 r.*

⁵⁷ Za lata 2020-2023.

⁵⁸ Sprawozdania z wykorzystania środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 8 Pswn, w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za który są składane.

W ISEZ nie prowadzono audytu wewnętrznego dotyczącego funkcjonowania Instytutu jako całości, ale w 2024 r. firma zewnętrzna na zlecenie Instytutu przeprowadziła audyt prawidłowości realizacji projektów ze środków zewnętrznych oraz rozliczenia subwencji (za łączną kwotę 39,4 tys. zł). W ramach rekomendacji wskazano m.in.:

- zaktualizowanie regulaminu wynagradzania w zakresie możliwości dokonywania płatności z tytułu wynagrodzenia za pracę w projektach (dodatek projektowy) po zakończeniu miesiąca, nie później niż do 10. dnia następnego miesiąca, zgodnie z § 85 Kodeksu pracy;
- usunięcie zapisów w regulaminie wynagradzania o minimalnym poziomie stawek dodatku funkcyjnego, a wskazanie maksymalnego (analogicznie do Pswn) oraz obniżenie stawek dodatku funkcyjnego poprzez aneksowanie umów o pracę;
- zmianę regulaminu wynagradzania w zakresie ustalenia limitu świadczeń za publikacje;
- zmianę stanowisk z administracyjnych (nienaukowych) na pracowników dokumentacji naukowej/pracowników naukowych, w celu uwzględnienia ich w algorytmie subwencji w składniku kadrowym;
- opracowanie i wprowadzenie regulaminu udzielania zamówień dla zamówień o wartości powyżej 130,0 tys. zł (wskazującego: konieczność przygotowywania wniosków o udzielenie zamówienia z szacunkową wartością zamówienia i trybem jego udzielenia, zasady podziału zadań w jednostce, procedurę przygotowania planu zamówień);
- wprowadzenie odpowiednich zmian w zakresie zgłoszeń do Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej: BGK) w zakresie objęcia konsolidacją wolnych środków z rachunku subwencji oraz wyłączenie z konsolidacji rachunków do obsługi NCN oraz projektów dotacyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej;
- prowadzenie bardziej szczegółowej analityki w ewidencji kosztów.

Ponadto stwierdzono nieprawidłowości związane z realizacją projektów finansowanych z NCN, tym samym konieczne było dokonanie korekt zawartych umów z pracownikami naukowymi, w celu ich dostosowania do zasad wynagradzania w projektach. Stwierdzono również przypadki zawierania umów zlecenia już po okresie rozpoczęcia realizacji projektu i wypłacania wynagrodzenia z tytułu realizacji umowy jednorazowo na koniec umowy, mimo iż zlecenie było świadczone miesięcznie.

Jednocześnie przeprowadzono audyt w zakresie oceny stanu przygotowania do ewaluacji jakości działalności naukowej, w ramach którego wskazano m.in. następujące rekomendacje:

- wprowadzenie zmian w systemie POL-on w przypadku pracowników nieprowadzących działalności naukowej,
- przeniesienie pracowników naukowych na etaty badawczo-techniczne (w przypadku osób o niskim dorobku naukowym),
- objęcie monitoringiem i wsparciem pracowników poprzez wprowadzenie obowiązku przygotowywania przez nich planu pracy i raportowania stopnia jego wykonania,
- zwolnienia pracowników nieosiągających minimalnego oczekiwanego dorobku naukowego,

- przeniesienie częściowe lub w całości pracowników do drugiej dyscypliny nieewaluowanej w jednostce,
- skorygowanie danych w systemie POL-on, zwłaszcza w zakresie projektów, które miały podlegać ewaluacji.

(akta kontroli str. 2467-2523)

Odnosnie do realizacji przez ISEZ rekomendacji wskazanych w ww. raportach z przeprowadzonych audytów Dyrektor wyjaśniła, że m.in.:

- wprowadzono nowy regulamin zamówień podprogowych;
- przeprowadzono pełną weryfikację i aktualizację danych kadrowych, stanowisk, oświadczeń o dyscyplinach oraz liczby N⁵⁹ w systemie POL-on;
- skorygowano dane dotyczące projektów i uzupełniono wymagane informacje dotyczące projektów konsorcyjnych w systemie POL-on;
- wypłacono wyrównania wynagrodzeń zgodnie z ustaleniami audytu;
- zmodyfikowano umowy stypendialne, jednoznacznie określając kwoty świadczeń brutto;
- trwają prace nad aktualizacją regulaminu pracy i regulaminu wynagradzania – ich wdrożenie planowane jest do końca 2025 r.

(akta kontroli str. 2527-2553, 2944-2965)

W ISEZ w latach 2024 i 2025:

- przeprowadzono ankiety oceny kierowników jednostek organizacyjnych przez ich pracowników oraz badanie jakości obsługi administracyjnej,
- zorganizowano spotkania z kierownikami zakładów, pracowni i działu zbiorów w oparciu o ankiety samooceny kierowników oraz spotkania w celu weryfikacji działania i oceny poszczególnych działów/kadry zarządzającej, w tym spotkania kadry kierowniczej⁶⁰, „zespołu strategicznego”⁶¹, administracji⁶², z administratorem sieci oraz kierownictwem Muzeum Przyrodniczego.

(akta kontroli str. 1359-1478)

W sierpniu 2025 r. Dyrektor zarządziła przeprowadzenie audytu w obszarze infrastruktury komputerowej i zasobów informatycznych ISEZ, w tym: przegląd stanu technicznego sprzętu komputerowego, serwerów, sieci wewnętrznej, inwentaryzacji zasobów IT, ocenę stanu oprogramowania, legalności licencji i zabezpieczeń, identyfikację ewentualnych zagrożeń dla ciągłości działania systemów informatycznych oraz przygotowanie rekomendacji działań naprawczych lub modernizacyjnych.

Audyt odbył się w ramach zawartej z podmiotem zewnętrznym 1 sierpnia 2025 r. umowy⁶³ o świadczenie usług wsparcia informatycznego. Raport z audytu IT

⁵⁹ Liczba pracowników prowadzących działalność naukową.

⁶⁰ Brali w nich udział: zastępca dyrektora, główna księgowa, kadrowa i kierownicza administracji.

⁶¹ Brali w nich udział: zastępca dyrektora, główna księgowa, kadrowa, kierownicza administracji, kierownik Zakładu Bioróżnorodności Molekularnej, kierownik Zakładu Zoologii Kręgowców, kierownik Zakładu Zoologii Bezkręgowców, kierownik Zakładu Ekologii, kierownicza Pracowni Technik Molekularnych i kierownicza Muzeum Przyrodniczego.

⁶² Brali w nich udział: pracownicy Działu Administracji, Działu Księgowości, Działu Spraw Pracowniczych i Płac.

⁶³ Na czas nieokreślony.

z 30 września 2025 r. wskazał nieprawidłowości w infrastrukturze Instytutu, w tym m.in. stwierdzono korzystanie z przestarzałych systemów, brak kontroli nad dostęпами administracyjnymi, brak systemu kopii zapasowych, czy niewłaściwe zarządzanie licencjami oprogramowania.

Według stanu na 22 października 2025 r. część prac została wykonana, w tym instalacja nowego serwera antywirusowego, aktualizacja krytycznej infrastruktury (macierze, serwery, routery), wymiana dysków w macierzy, audyt legalności licencji oprogramowania, aktualizacje systemów operacyjnych. Do końca 2025 r. zaplanowano m.in. migrację skrzynek pocztowych, zakup/wdrożenie oprogramowania typu backup, wymianę zasilaczy PoE na przełączniki PoE. Na 2026 r. zaplanowano m.in. zakup serwera dedykowanego, wdrożenie Active Desktop i zakup urządzeń klasy UTM.

(akta kontroli str. 1455-1464, 2679-2688)

W 2020 r. oraz 2024 r. Rada Kuratorów Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN (dalej: *Wydział II*) przeprowadziła okresowe oceny ISEZ kadencji 2019-2022 oraz 2023-2026.

Stanowisko zamieszczone w ocenie Rady Kuratorów za lata 2019-2022, wydanej 20 października 2020 r., stwierdzało, że *tylko radykalne działania mogą wpłynąć na taki rozwój Instytutu, by jego los w najbliższych latach nie był zagrożony. Trwanie w dotychczasowej strukturze i sposobie funkcjonowania nie rokuje osiągnięcia poziomu, który powinny reprezentować placówki PAN.* Określono ponadto cztery rekomendacje.

W uchwale Rady Kuratorów z 20 listopada 2024 r. dotyczącej oceny ISEZ za lata 2023-2026 wykazano m.in., że *rekomendacje przedstawione w wyniku poprzedniej oceny można uznać za wykonane w dużym stopniu*, i Komisja zarekomendowała *utrzymanie dotychczasowego kierunku rozwoju.*

(akta kontroli str. 1479-1597)

W okresie objętym kontrolą w Instytucie zostały opracowane następujące dokumenty strategiczne określające planowane działania:

- 1) Plan dyrektora na lata 2024-2027 – wewnętrzny, nieformalny dokument strategiczny, który wyznaczał główne kierunki rozwoju naukowego, organizacyjnego i popularyzatorskiego Instytutu;
- 2) Plany zadań badawczych (2020-2025) – przygotowane przez pracowników, a następnie rekomendowane przez komisję ds. zadań badawczych i zatwierdzane przez dyrektora zgodnie z zasadami finansowania zadań badawczych z działalności statutowej ISEZ.

(akta kontroli, str. 897-915)

Dyrektor wyjaśniła, że instytuty PAN nie są objęte obowiązkiem sporządzania planu działalności, ponieważ w ustawie o PAN brak jest stosownych regulacji.

(akta kontroli, str. 897)

ISEZ za lata 2020-2024 terminowo złożył sprawozdania/informacje o działalności jednostki naukowej PAN. Adresatami były merytoryczne wydziały PAN oraz Biuro Upowszechniania i Promocji Nauki PAN.

Sprawozdania zawierały m.in. informacje w zakresie aktywności naukowej jednostki, zatrudnienia średniorocznego w przeliczeniu na etaty oraz innych form zrzeszania jednostek naukowych PAN (sieci i konsorcja naukowe).

(akta kontroli str. 1702-1703)

ISEZ za lata objęte kontrolą (2020-2024) corocznie sporządzał sprawozdania z działalności Instytutu, zatwierdzane uchwałą Rady Naukowej ISEZ, a następnie kierowane do przewodniczącego Rady Kuratorów Wydziału II. Sprawozdania te zawierały m.in. informacje w zakresie badań naukowych, opublikowanych prac, działalności jednostek ISEZ, współpracy naukowej krajowej i zagranicznej. Sprawozdania te składane były terminowo.

(akta kontroli str. 1701-1794)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W czterech spośród ośmiu przypadków badanych umów cywilnoprawnych z kontrahentami zewnętrznymi (nr 116/20 na 3,5 tys. zł, nr 57/21 na 4,5 tys. zł, nr 3/23 na 18,0 tys. zł i nr 3/24 na 18,0 tys. zł) przed ich zawarciem nie dokonano rozeznania rynku, pomimo że taki obowiązek został określony w § 1 ust. 2 regulaminów udzielania zamówień podprogowych. Zgodnie z tym przepisem, dla zamówień, których wartość szacunkowa nie przekraczała 20,0 tys. zł, stosuje się rozeznanie rynku przeprowadzone w oparciu o weryfikację stron internetowych, zapytania skierowane bezpośrednio do wykonawców lub informację telefoniczną i przy zastosowaniu zasad określonych w § 3. Udokumentowanie przeprowadzenia rozeznania rynku wymaga sporządzenia stosownej adnotacji na fakturze lub rachunku.

(akta kontroli str. 810-835, 2743-2761, 2844-2858)

Były Dyrektor, który podpisał umowy, wyjaśnił m.in.: *brak [...] stosownych adnotacji na rachunkach dotyczących umów cywilnoprawnych [...] wynikał z okoliczności [...] wyboru kontrahentów zewnętrznych do realizacji umów cywilnoprawnych*, który odbywał się w oparciu o kwalifikacje wykonawców, zasady finansowania obowiązujące w jednostce oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa cywilnego i pracy. Proces wyboru był nadzorowany przez kierownika projektu lub jednostki organizacyjnej ISEZ PAN.

(akta kontroli str. 2901-2906)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień należy wskazać, że procedury wewnętrzne obowiązujące w ISEZ w okresie zawierania przedmiotowych umów cywilnoprawnych określały precyzyjnie sposoby przeprowadzenia rozeznania rynku oraz formę jego udokumentowania.

2. W Instytucie nie dochowano należytej staranności przy weryfikacji wykonania umowy zlecenia nr 58/21 zawartej z ówczesnym pracownikiem ISEZ, rozliczając realizację części zlecenia, zgodnie z przedłożonym rachunkiem:

a) 13-17 września 2021 r. (łącznie 16 godzin za wynagrodzeniem 1280 zł), podczas gdy pracownik przebywał w tych dniach na zwolnieniu lekarskim. Skutkiem nierzetelnej weryfikacji przedłożonego rachunku była wypłata przez ISEZ zasiłku chorobowego w wysokości 436,25 zł (netto). Tymczasem – zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia

27 lipca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy oraz formalnej kontroli świadczeń lekarskich⁶⁴ – płatnik składek na ubezpieczenie chorobowe, tj. w tym przypadku Instytut, powinien dokonać kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy z powodu choroby. Pracodawca, będący w przedmiotowej sprawie także zleceniodawcą i rozliczającym umowę cywilnoprawną, miał wszelkie dane świadczące o tym, że pracownik wykorzystywał zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem zwolnienia i w związku z tym był zobowiązany zakwestionować prawo pracownika do wynagrodzenia za okres zwolnienia lekarskiego, wykorzystanego do realizacji zleconej pracy. Z kolei art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa⁶⁵ stanowił, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia;

- b) 3 i 9 sierpnia 2021 r. (po 10 godzin, łącznie 20 godzin, za wynagrodzeniem 1600 zł), podczas gdy pracownik wykonywał w tych dniach pracę etatową na rzecz Instytutu i nie było możliwym, aby – świadcząc pracę na etacie (8 godzin dziennie) – wykonywał dodatkowo na rzecz pracodawcy w tym samym dniu zlecenie przez dodatkowe 10 godzin, czyli w sumie 18 godzin dziennie. Zachodziło wysokie prawdopodobieństwo, że czynności wynikające z umowy zlecenia były wykonywane w trakcie świadczenia pracy wynikającej z umowy o pracę. Powyższy stan świadczył o nierzetelnej weryfikacji rachunku przedłożonego do rozliczenia umowy cywilnoprawnej.

(akta kontroli str. 2694-2704, 2706, 3082-3083)

Na rachunku przedłożonym przez zleceniobiorcę do rozliczenia umowy cywilnoprawnej brak było podpisu osoby odbierającej wykonanie zlecenia, co opisano poniżej w nieprawidłowości nr 3.

Rachunek został zatwierdzony przez ówczesną główną księgową Instytutu oraz byłego Dyrektora.

(akta kontroli str. 2694-2706)

Były Dyrektor wyjaśnił, że rachunek został zatwierdzony na podstawie dokumentacji dostępnej w momencie rozliczenia. *Nie posiadam informacji, dlaczego doszło do rozbieżności między zgłoszoną nieobecnością a realizacją umowy zlecenia, które zostało wykonane. Nie posiadam także informacji, dlaczego w dniu 3 oraz 9 sierpnia, pracownik będąc obecnym w Instytucie (co potwierdza podpis na liście obecności), wpisał dodatkowo 10 godzin pracy na rachunku do umowy zlecenia. Brak jest dokumentacji wyjaśniającej tę sytuację [...].*

(akta kontroli str. 2901-2906)

3. W przypadku jednej spośród 12 skontrolowanych umów cywilnoprawnych (nr 58/21) nie udokumentowano odbioru zleconych prac poprzez złożenie podpisu przez osobę potwierdzającą wykonanie zadania na rachunku. Było to

⁶⁴ Dz. U. Nr 65, poz. 743.

⁶⁵ Dz. U. z 2025 r. poz. 501.

niezgodne z § 5 ust. 1 oraz § 6 ust. 4 i 5 procedur kontroli zarządczej w ISEZ stanowiących załącznik do zarządzenia nr 021-8/2010 Dyrektora Instytutu z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie procedur kontroli zarządczej⁶⁶. Zgodnie z tymi przepisami, dowodem dokonania kontroli zarządczej jest podpis złożony na dokumencie dotyczącym danej operacji. Każdy dowód przed zaksięgowaniem powinien być sprawdzony m.in. pod względem merytorycznym. Sprawdzenie to polega m.in. na zbadaniu wykonanej czynności oraz jej zgodności z warunkami zawartymi w umowie.

(akta kontroli str. 947-1003, 2694-2706)

Prace zlecone ówczesnemu pracownikowi Instytutu umową nr 58/21 dotyczyły usuwania skutków po nawałnicach w Muzeum Przyrodniczym ISEZ w okresie od lipca do września 2021. Z tytułu ich wykonania Instytut wypłacił 16 480 zł (12 108,74 zł netto).

(akta kontroli str. 2694-2706)

Były Dyrektor wyjaśnił, że brak podpisu potwierdzającego odbiór pracy na rachunku do umowy nr 58/21 jest uchybieniem formalnym. Środki zostały wypłacone na podstawie zatwierdzonego rachunku.

(akta kontroli str. 2901-2906)

4. W przypadku dwóch spośród badanych 12 umów cywilnoprawnych (nr 116/20 z 15 października 2020 r. na kwotę 3,5 tys. zł oraz nr 57/21 z 9 września 2021 r. na kwotę 4,5 tys. zł – umowy z kontrahentami zewnętrznymi) nie określono precyzyjnie i dostatecznie szczegółowo zakresu zadań zleceniobiorcy. Znajdujący się we wzorze umowy § 3 *Obowiązki Zleceniobiorcy* pozostał w tych przypadkach niewypełniony. Przedmiot umów został jedynie wskazany w § 1 *Przedmiot umowy*, w następujący sposób:

- *Uporządkowanie, zaetykietowanie i przepięcie do standardowych gablot chrząszczy (Coleoptera) z Polski, ofiarowanych przez [...]. Część V;*
- *Uporządkowanie, zaetykietowanie i przepięcie do standardowych gablot kolekcji chrząszczy (Coleoptera), przekazanych do zbiorów ISEZ przez [...]. (150 godzin x 30,00 PLN).*

Brak precyzyjnego i dostatecznie szczegółowego zwymiarowania zleconych zadań był, w ocenie NIK, działaniem nierzetelnym, które ponadto stwarzało ryzyko niegospodarności przy dokonywaniu odbioru prac.

(akta kontroli str. 2750-2761)

Były Dyrektor wyjaśnił, że *obowiązki zleceniobiorcy zostały określone w przedmiocie umowy. [...] obejmował uporządkowanie, zaetykietowanie oraz przepięcie do standardowych gablot chrząszczy z Polski, ofiarowanych Instytutowi przez darczyńcę. Wynagrodzenie [...] zostało ustalone na podstawie liczby godzin oraz stawki za jedną godzinę, określonych przez ówczesnego kierownika Działu Zbiorów w oparciu o kwalifikacje wykonawcy, zakres i trudność prac, a także stawki stosowane w pracach nad uporządkowaniem i utrzymaniem kolekcji zoologicznej ISEZ PAN.*

(akta kontroli str. 2859)

⁶⁶ Zmienionego zarządzeniem nr 021-13/2013 Dyrektora ISEZ z dnia 31 grudnia 2013 r.

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK zauważa, że nawet jeśli zlecone prace zostały w sposób precyzyjny zwymiarowane przez ówczesnego kierownika Działu Zbiorów ISEZ, to w dokumentacji ww. umów zleceń nie zachował się po tym żaden ślad rewizyjny. W zapisach umowy należy określić zlecenie na tyle precyzyjnie, aby na ich podstawie także inny pracownik ISEZ mógł dokonać merytorycznego odbioru pracy i potwierdzić wykonanie zleconego zadania, na potrzeby rozliczenia z wykonawcą.

5. Dwa spośród czterech sprawozdań z wykorzystania środków na stypendia ministra dla wybitnych młodych naukowców: za 2020 r. oraz 2023 r. złożono z opóźnieniem odpowiednio 26 dni (26 kwietnia 2021 r.) i 20 dni (20 kwietnia 2024 r.) w stosunku do terminu określonego w § 16 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia z 6 marca 2019 r., tj. 31 marca roku następującego po roku, za który sprawozdanie jest składane.

(akta kontroli str. 2228-2243)

Były Dyrektor odnośnie do sprawozdania za rok 2020 r. wyjaśnił, że opóźnienie *mogło wynikać z przeoczenia terminu spowodowanego zastępstwem osoby odpowiedzialnej. W tym czasie obowiązki te wykonywała osoba zatrudniona na podstawie umowy o zastępstwo, która realizowała to zadanie po raz pierwszy. [...] sytuacja miała miejsce w okresie marzec-kwiecień 2021, który był dodatkowo utrudniony przez kolejne obostrzenia i pracę zdalną związaną z pandemią COVID-19. Otrzymaliśmy ponaglenie z systemu POL-on, po którym osobiście dopilnowałem, aby sprawozdanie zostało niezwłocznie przesłane.*

Dyrektor odnośnie do sprawozdania za 2023 r. wyjaśniła, że *opóźnienie wynikało z omyłki techniczno-organizacyjnej – po załadowaniu podpisanego oświadczenia system nie wygenerował powiadomienia o braku skutecznego wysłania dokumentu. Po stwierdzeniu nieprawidłowości sprawozdanie zostało natychmiast wysłane. W celu uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości wprowadzono dodatkową kontrolę statusów dokumentów w systemie POL-on przed upływem terminów ich przekazania.*

(akta kontroli str. 2612-2614, 2901-2906)

6. W ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na *Remont systemu sygnalizacji pożaru – SSP, wentylacji mechanicznej, części dachu, wymiana drzwi na kondygnacji podziemnej w budynku Muzeum Przyrodniczego ISEZ PAN* Instytut nie zamieścił w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy na przeprowadzenie remontu systemu sygnalizacji pożaru – SSP, do czego był zobowiązany w myśl art. 448 Pzp.

(akta kontroli str. 2597-2608)

Odnośnie do niezamieszczenia w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy były Dyrektor wyjaśnił, że ogłoszenie nie zostało zamieszczone, ponieważ informacja o wykonaniu umowy nie została przekazana osobie odpowiedzialnej za publikację. Najprawdopodobniej zostało to przeoczone w natłoku obowiązków przez pracownika odpowiedzialnego wówczas za zamówienia publiczne.

(akta kontroli str. 2645-2647)

OCENA CZĄSTKOWA

Wydatki Instytutu poddane szczegółowemu badaniu⁶⁷ w łącznej kwocie 4 737,9 tys. zł, sfinansowane ze środków przekazanych przez Ministra, PAN oraz NCN, zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, w szczególności na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, utrzymanie aparatury i infrastruktury oraz realizację projektów naukowych. W badanej próbie NIK nie stwierdziła wydatków niegospodarnych. Kwoty niewykorzystane Instytut zwrócił terminowo na rachunek odpowiedniego podmiotu. Rzetelnie wykonano obowiązki sprawozdawcze. W sposób prawidłowy ISEZ zrealizował i rozliczył wydatki na prowadzenie wspólnie z innymi instytutami szkoły doktorskiej.

Środki z utworzonych w Instytucie funduszy (statutowego i rezerwowego⁶⁸) przeznaczono na cele określone w art. 85 ust. 4-6 ustawy o PAN.

Izba nie stwierdziła nieprawidłowości w wypłatach nagród dla pracowników Instytutu. Nagrody były przyznawane, zgodnie z ustaleniami regulaminu wynagradzania, decyzją Dyrektora, na wniosek bezpośredniego przełożonego. Wypłacane były ze środków subwencji.

Objęte szczegółowym badaniem zamówienia na zakup usług obcych, o łącznej szacunkowej wartości 480 tys. zł, zostały dokonane w wyniku prawidłowo przeprowadzonych postępowań: jednego na podstawie przepisów Pzp oraz trzech w oparciu o wewnętrznie obowiązujące regulaminy udzielania zamówień podprogowych. W jednym postępowaniu, przeprowadzonym w trybie podstawowym bez negocjacji na podstawie art. 275 pkt 1 Pzp, stwierdzono niezamieszczenie w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy, co naruszało art. 448 Pzp, jednakże – z uwagi na formalny charakter nieprawidłowości – nie wpłynęło to na ocenę procesu zakupu usług obcych. W trakcie kontroli Instytut wprowadził do wewnętrznych procedur udzielania zamówień o wartości poniżej 130 tys. zł obowiązek sporządzania wniosku o przeprowadzenie postępowania wraz z oszacowaniem wartości zamówienia, co Izba ocenia pozytywnie, jako wzmacniające mechanizmy kontroli zarządczej w obszarze zakupu usług obcych.

Zawieranie i rozliczanie umów cywilnoprawnych, szczegółowo zbadane na podstawie 12 umów⁶⁹ o łącznej wartości 87,2 tys. zł, wykazało szereg nieprawidłowości, polegających w szczególności na:

⁶⁷ 1) zwiększenia subwencji w 2024 r. o 2 280,4 tys. zł; 2) trzy projekty realizowane w ramach programów Ministra ustanowionych na podstawie art. 365 pkt 7 Pswn (wydatki w łącznej wysokości 311,2 tys. zł); 3) dwa stypendia dla młodych wybitnych naukowców w kwocie wydatkowanej w łącznej wysokości 296,4 tys. zł; 4) dotacja celowa na usuwanie szkód po nawałnicy w Muzeum Przyrodniczym, wydatkowana w latach 2021-2023 w wysokości 319,1 tys. zł; 5) dotacja podmiotowa na finansowanie w latach 2020-2022 kosztów utrzymania aparatury naukowo-badawczej/stanowiska badawczego pn. *Naukowa Kolekcja Zoologiczna*, z której wydatkowano 1 220,2 tys. zł; 6) wizyty zagraniczne naukowców w ramach umów zawartych przez PAN z jej zagranicznymi odpowiednikami w Estonii i Bułgarii, w łącznej wysokości wydatków 11,8 tys. zł poniesionych w latach 2022-2025; 7) wydatki związane ze współprowadzeniem szkoły doktorskiej w łącznej wysokości 281 tys. zł; 8) z 10 wybranych wydatków poniesionych ze środków subwencji oraz dotacji podmiotowej w latach 2020-2024 pięć wydatków poniesionych ze środków subwencji w latach 2020-2021 w łącznej wysokości 17,8 tys. zł, pozostałe pięć wydatków poniesiono ze środków dotacji podmiotowej lub w ramach zwiększenia subwencji w 2024 r. zostały ujęte poz. 1 i 5.

⁶⁸ Badaniu w ramach niniejszej kontroli nie podlegały środki z ZFŚS.

⁶⁹ W okresie objętym kontrolą Instytut zawarł łącznie 585 umów cywilnoprawnych o łącznej wartości 2 461,5 tys. zł.

- nieprzestrzeganiu wewnętrznych procedur obligujących do przeprowadzenia rozeznania rynku przed wyborem kontrahenta (w czterech spośród ośmiu umów zawartych z kontrahentami zewnętrznymi);
- rozliczeniu w ramach jednej umowy zlecenia zawartej z pracownikiem Instytutu 36 godzin pracy, pomimo że pracownik przebywał wówczas na zwolnieniu lekarskim (16 godzin) oraz wykonywał pracę etatową w ISEZ (20 godzin); za nieprawidłowo rozliczone godziny zleceniobiorcy wypłacono łącznie 2,9 tys. zł;
- nieudokumentowaniu odbioru zadań zleconych ówczesnemu pracownikowi ISEZ, za wykonanie których wypłacono 16,5 tys. zł;
- niesprecyzowaniu zakresu zadań powierzonych kontrahentowi zewnętrznemu, za które wypłacono wynagrodzenie w łącznej kwocie 8,0 tys. zł (w dwóch umowach).

Liczne błędy w zawieraniu i rozliczaniu umów cywilnoprawnych świadczyły o słabości systemu kontroli zarządczej w tym obszarze działalności Instytutu.

Dwa spośród czterech sprawozdań z wykorzystania środków na stypendia dla wybitnych młodych naukowców (za 2020 r. i 2023 r.) zostały nieterminowo zamieszczone w systemie POL-on – z opóźnieniem odpowiednio 26 i 20 dni, co było jednak uchybieniem formalnym i nie wpłynęło na ocenę kontrolowanej działalności w tym obszarze. Dane wprowadzane do systemu POL-on były zgodne z decyzjami, umowami i kwotami ujętymi w księgach rachunkowych.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski: 1. Uzupełnienie wpisów w książce obiektu budowlanego prowadzonej dla budynku Muzeum Przyrodniczego, dotyczących w szczególności zdarzeń oraz dokumentów określonych w § 2 pkt 4-9 rozporządzenia w sprawie e-KOB. 2. Dokonanie rozliczenia środków wypłaconych ówczesnemu pracownikowi Instytutu z tytułu zasiłku chorobowego za dni, w których wykonywał on pracę w ramach umowy zlecenia nr 58/21, oraz podjęcie działań w celu odzyskania nienależnie wypłaconych środków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje <i>prawo zgłoszenia</i> na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 18 grudnia 2025 r.

Kontrolerzy
Anna Stochel-Łukasińska

główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Marcin Hałat

starszy inspektor kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Leszek Batko

młodszy inspektor kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Dyrektor Delegatury

Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie

z up.

Mariusz Gorczyca

Wicedyrektor[imię i nazwisko]

/podpisano elektronicznie/

Na podstawie art. 35c ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) w tekście wystąpienia pokontrolnego z 18 grudnia 2025 r., sporządzonego w związku z kontrolą *P/25/022 Gospodarka majątkowa i finansowa Polskiej Akademii Nauk*, przeprowadzoną w Instytucie Systematyki i Ewolucji Zwierząt w Krakowie, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków, kierowanego do Dyrektora Instytutu dokonano sprostowania oczywistych omyłek pisarskich, tj.:

1. Na str. 12 w drugim akapicie licząc od dołu datę 31 marca 2023 r. zastępuje się datą 31 marca 2024 r.
2. Na str. 37 w drugim akapicie licząc od góry wykreśla się zdanie „*W 2020 r. oraz 2024 r. Rada Kuratorów Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN (dalej: Wydział II) przeprowadziła okresowe oceny ISEZ kadencji 2019-2022 oraz 2023-2026*” i zastępuje je zdaniem „*W 2020 r. oraz 2024 r. Rada Kuratorów Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN (dalej: Wydział II) przeprowadziła okresowe oceny działalności ISEZ w określonych latach, tj. odpowiednio 2016–2019 oraz 2020–2023*”.

Główny specjalista kontroli państwowej

Anna Stochel-Łukasińska

/podpisano elektronicznie/